

Política de desenvolupament de la col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

**Diputació
Barcelona**

© del text: Diputació de Barcelona
Desembre, 2012

Redacció: Marta Cano Vers, Montse Cantí Marrugat i Gemma Renau Pagès
Revisió: Marta Cano Vers i Jordi Permanyer Bastardas
Col·laboració: Consol García Grau, Montse Puig Zuza, Beatriu Morell Artadi, Josep Lluís Villanueva Fontanella
Producció: Direcció de Comunicació de la Diputació de Barcelona
Composició: Jordi Rodríguez Ramos

Índex

Introducció	6
Política de desenvolupament de la col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona	8
Objectius	8
Audiència del document	8
Metodologia	8
Col·lecció inicial	9
Manteniment de la col·lecció	19
Criteris generals de selecció	29
Eines de selecció per a les biblioteques	34
Avaluació de la col·lecció	35
Polítiques de participació i comunicació amb els usuaris	36
Política de desenvolupament de cada biblioteca o xarxa urbana	37
Bibliografia	39
Annexos	41
Annex 1. Estudi de l'ús de préstec del fons actual de les biblioteques	42
Annex 2. Bibliografia bàsica	46
Annex 3. Política de selecció de cada suport i matèria	49
Annex 4. Tipus d'obra ficció/no-ficció	64
Annex 5. Nivell general/infantil	66
Annex 6. Política d'esporgada	67

Introducció

Aquest document és el compromís públic de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona respecte a la política de selecció i adquisició que s'hi estableix. Està pensat per a les biblioteques públiques del territori que formen part de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) i que reben el suport d'aquesta Gerència de manera global.

La Diputació de Barcelona, a través de la Gerència de Serveis de Biblioteques, dóna suport als municipis de la província de Barcelona en l'àmbit de biblioteques públiques.

Les seves funcions, respecte a la col·lecció de les biblioteques públiques del territori, es concreten en la dotació del fons inicial bàsic per a la seva posada en funcionament i en la dotació anual per al manteniment continuat d'aquesta col·lecció.

Al mateix temps, és la responsable del manteniment i l'actualització de l'Aladí, el catàleg col·lectiu de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona, que aplega i permet identificar tota la informació documental que es troba a les seves biblioteques i als seus bibliobusos.

La responsabilitat de la formació de les col·leccions inicials de les noves biblioteques és de la Gerència de Serveis de Biblioteques. El creixement i desenvolupament d'aquesta col·lecció és una funció compartida entre la Diputació de Barcelona i el municipi corresponent, a excepció dels bibliobusos, que depenen exclusivament de la Diputació de Barcelona.

La construcció de la col·lecció de les biblioteques de la XBM es basa en dos eixos:

- La Diputació de Barcelona aporta la col·lecció inicial i el 50% del fons bàsic de manteniment anual per a totes les biblioteques de la XBM.
- Els municipis aporten el 50% dels fons de manteniment i tenen la responsabilitat d'adaptar i adequar el fons a les necessitats i característiques més específiques de la seva població, entre d'altres, el fons de col·lecció local o de les especialitzacions temàtiques que determini cada biblioteca.

Amb aquesta actuació a dos nivells, un de general i un de local, s'aconseguirà una bona col·lecció de biblioteca pública entenenent que ha de ser actual, suficient, equilibrada i adequada a les necessitats dels usuaris.

El *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública* de 1994 estableix que: «...tots els grups d'edat hi han de trobar materials que atenguin les seves necessitats. Els fons i els serveis han d'incloure tota mena de mitjans i tecnologies modernes, així com ma-

terial tradicional. És fonamental que tinguin una qualitat elevada i responguin a les necessitats i condicions locals».

Aquest document és obert i s'anirà actualitzant amb la revisió periòdica i la introducció dels canvis que es considerin oportuns per tal d'adaptar-lo a la realitat de cada moment.

Política de desenvolupament de la col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

Objectius

Els objectius d'aquest document són tres:

- Fixar l'àmbit d'actuació de la Gerència de Serveis de Biblioteques en l'aportació de la col·lecció a les biblioteques públiques de la XBM. Això afecta tant l'aportació inicial com el manteniment continuat.
- Definir els criteris de selecció dels fons documentals que aporta la Gerència de Serveis de Biblioteques i donar-los a conèixer.
- Oferir un marc general que permeti a cada biblioteca i/o xarxa urbana definir la seva pròpia política de desenvolupament de la col·lecció, coneixent quin és el suport que rep de la Diputació de Barcelona i quins són els criteris de selecció que s'aplicaran.

Audiència del document

Aquest document va dirigit als responsables polítics municipals, als professionals bibliotecaris en general i, més concretament, als responsables de les biblioteques de la XBM, als gestors locals implicats en aquest camp i, en definitiva, als usuaris de les biblioteques que vulguin tenir informació sobre la formació de la col·lecció.

Metodologia

Aquest document té l'origen en la *Política de desenvolupament de la col·lecció del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona*, editada per la Gerència de Serveis de Biblioteques l'any 2003. Recull els criteris, les eines utilitzades i els procediments establerts a la Gerència de Serveis de Biblioteques per dur a terme la selecció i l'adquisició dels fons de les biblioteques.

Per establir els percentatges inicials i de creixement de la col·lecció, s'han tingut en compte diferents elements: els principis generals de la biblioteca pública, que estableixen directrius internacionals; *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008), elaborats per la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona; el mercat editorial i audiovisual, i les bibliografies selectives i l'anàlisi de les col·leccions existents a partir de les dades d'ús de préstec del fons a les biblioteques de la XBM.

Les directrius

Els principis bàsics, les normes i les directrius que s'han tingut en compte per elaborar aquest document són:¹

1. *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública* (1994).
2. *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques* (2002).
3. *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008).
4. *IFLA: The Public Library Service Guidelines* (2010).

El mercat

Les dades referents a l'estat i la producció actuals del mercat editorial i audiovisual són bàsiques per dur a terme la selecció dels fons. L'experiència del Departament de Gestió de la Col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques en aquest sentit i la seva relació constant amb editorials, distribuïdors i llibreters, fan que aquest Departament disposi d'un coneixement pràctic i real de les tendències actuals del mercat i de tots aquells elements que condicionen l'elaboració de col·leccions per a les biblioteques públiques.

L'ús del fons actual de les biblioteques

Per poder conèixer les necessitats dels usuaris actuals de les biblioteques públiques de la XBM, s'ha dut a terme una anàlisi a partir de les dades estadístiques de préstec dels documents d'una sèrie de biblioteques representatives de les diferents tipologies de biblioteques que la conformen. No es compta amb dades d'ús de consulta a sala, perquè no es recullen de manera sistematitzada, però s'ha tingut en consideració aquelles matèries que són bàsicament de consulta.

La informació completa de la metodologia utilitzada i l'anàlisi dels resultats de l'informe sobre l'ús es poden consultar en l'Annex 1.

Col·lecció inicial

L'aportació de la Diputació de Barcelona a les col·leccions inicials de les biblioteques de la XBM se situa a l'entorn del 60% de la col·lecció final de lliure accés, d'acord amb el que marquen *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008).

1. Vegeu les referències bibliogràfiques completes a la bibliografia.

Selecció

La col·lecció inicial de les biblioteques públiques de la XBM s'elabora a partir de sis principis bàsics:

- La quantitat total de volums.
- La representació de les diferents temàtiques de la col·lecció.
- La representació de diferents suports documentals.
- La presència d'obres de ficció i no-ficció.
- La distribució entre fons general i fons per a infants.
- La representació de les dues llengües oficials, el català i el castellà, així com aquelles altres llengües amb representació significativa dins la població actual.

La selecció del contingut de la col·lecció es fa a partir de la bibliografia bàsica elaborada pel Departament de Gestió de la Col·lecció, amb l'assessorament i l'avaluació d'experts en diferents matèries. La bibliografia bàsica té tres nivells per als diferents tipus de biblioteques de la XBM:

- Bibliografia petita (GMP) per a biblioteques locals de municipis de fins a 5.000 habitants.
- Bibliografia mitjana (GM) per a biblioteques locals de municipis de 5.000 a 30.000 habitants i per a biblioteques de proximitat.
- Bibliografia gran (G) per a biblioteques centrals urbanes o de districte per a àrees d'influència de més de 30.000 habitants.

Cada nivell de bibliografia bàsica conté llibres, CD i DVD.

Taula 1. Percentatges bibliografia bàsica per suports

	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
Total llibres	6.265	81	14.398	81	27.827	84
Total CD	953	13	2.454	14	3.518	11
Total DVD	490	6	937	5	1.561	5
Total bibliografia bàsica	7.708	100	17.789	100	32.906	100

Taula 2. Percentatges bibliografia bàsica fons general / fons infantil

Bibliografia bàsica fons general / fons infantil						
	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
Fons general	5.687	74	14.131	79	26.723	81
Fons infantil	2.021	26	3.658	21	6.183	19
Total	7.708	100	17.789	100	32.906	100

La informació completa de les dades dels percentatges dels fons es pot consultar en l'Annex 2.

Aquestes bibliografies s'actualitzen de manera constant amb la incorporació de les novetats que s'adquireixen per al manteniment de les col·leccions, amb els registres bibliogràfics considerats bàsics per a una col·lecció inicial ressenyats a les bibliografies selectives temàtiques i de novetats elaborades pel Servei d'Informació Selectiva (SIS) de la Subdirecció General de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat. D'altra banda, s'eliminen periòdicament els títols descatalogats i els canvis d'edicions que els proveïdors comuniquen al Departament de Gestió de la Col·lecció.

Les persones que porten a terme la selecció dels fons de les col·leccions inicials són els bibliotecaris que treballen al Departament de Gestió de la Col·lecció. Quan el fons que es vol adquirir correspon a un trasllat o a una ampliació d'una biblioteca que ja té director, aquest pot designar personal bibliotecari que col·labori en la selecció del nou fons.

Els fons inicials estan seleccionats de manera genèrica per la Gerència de Serveis de Biblioteques, d'acord amb la bibliografia bàsica i tenint en compte les variacions de la realitat sociodemogràfica del territori, la piràmide d'edat i la llengua.

L'adequació del fons de les col·leccions especials i locals s'ha de fer a escala municipal, i l'ajuntament és el responsable de la seva adquisició.

Estàndards i mòduls

El volum total de la col·lecció inicial queda establert en *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya (2008)*. Aquest document estableix els estàndards quantitatius de la col·lecció de cada biblioteca en funció del nombre d'habitants i la tipologia de biblioteca: local, central urbana o de proximitat.

A les col·leccions inicials es tenen en compte les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques*, que estableixen com a ideal que, en la fase de constitució del fons, la biblioteca nova compti amb un llibre per habitant. Aquesta directriu es compleix àmpliament a les biblioteques de municipis petits i mit-

jans. Com més gran és la població, més s'allunyen els estàndards quantitius d'aquesta recomanació.

La Gerència de Serveis de Biblioteques ha agrupat les biblioteques en mòduls tenint en compte la població de l'àrea d'influència i la seva tipologia segons si és local, de proximitat o central urbana.

Biblioteques locals

Biblioteques de municipis amb una població d'entre 3.000 i 30.000 habitants.

- L1. Biblioteques locals amb una població mínima de 3.000 habitants.
- L2. Biblioteques locals amb una població mínima de 5.000 habitants.
- L3. Biblioteques locals amb una població mínima de 10.000 habitants.
- L4. Biblioteques locals amb una població mínima de 20.000 habitants.

Biblioteques centrals

Biblioteques de municipis amb una població mínima de 30.000 habitants.

- C1. Biblioteques centrals amb una població mínima de 30.000 habitants.
- C2. Biblioteques centrals amb una població mínima de 50.000 habitants.
- C3. Biblioteques centrals amb una població mínima de 100.000 habitants.
- C4. Biblioteques centrals amb una població mínima de 200.000 habitants.

Biblioteques de proximitat

Segones biblioteques de municipis amb una biblioteca central.

- P1. Biblioteques de proximitat amb una àrea d'influència mínima de 10.000 habitants.
- P2. Biblioteques de proximitat amb una àrea d'influència mínima de 20.000 habitants.
- P3. Biblioteques de proximitat amb una àrea d'influència mínima de 40.000 habitants.
- Bibliobusos. El bibliobús és una biblioteca circulant que dona servei a les zones de menys concentració demogràfica, principalment en nuclis d'entre 300 i 3.000 habitants.

Suports documentals

La Gerència de Serveis de Biblioteques aporta una col·lecció inicial bàsica en diferents suports:

- Llibres impresos
- Mapes (de carreteres, d'excursions i de ciutats)

- CD
- DVD
- Llibres sonors
- Publicacions periòdiques en paper
- Recursos digitals

La biblioteca ha de decidir si amb recursos propis vol aportar a la col·lecció inicial o en la fase de manteniment altres materials, com poden ser:

- Mapes de gran format
- Partitures
- Material en sistema braille
- Cartells
- Jocs per a PC i consoles
- Qualsevol altre material no especificat

Les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques* diuen que la biblioteca pública ha d'oferir un ventall ampli de recursos en diversos suports i en una quantitat suficient per satisfer les necessitats i els interessos de la comunitat. En aquest sentit, la Gerència de Serveis de Biblioteques adquireix una col·lecció bàsica que inclou diferents suports.

Taula 3. Percentatges generals de la col·lecció inicial per suports

	Llibres	CD	DVD
L1, L2, L3, P1, P2	87%	8%	5%
L4, P3	88%	7%	5%
C1, C2, C3, C4	88%	7%	5%
Bibliobús	82%	12%	6%

Els percentatges de cada suport varien segons el mòdul de la biblioteca. Les biblioteques més petites tenen un percentatge més alt en audiovisuals ja que el volum general de la biblioteca és petit i, per tant, si no s'augmenta aquesta part, quedaria una col·lecció de CD i DVD molt pobra. Els bibliobusos són els que tenen un percentatge més baix de llibres, ja que per a les obres bàsiques de coneixement poden nodrir-se de la biblioteca cap de zona, a través del préstec interbibliotecari.

Segons els percentatges anteriors, tenint en compte que l'aportació inicial de la Diputació de Barcelona és del 60% del fons final òptim que marquen *Els nous estàndards de biblioteca pública* (2008), el nombre de documents de fons inicial, per suports, és el següent.

Taula 4. Nombre de documents de fons inicial per suports

	Llibres	CD	DVD
L1	4.700	450	300
L2	6.500	600	400
L3	13.000	1.200	750
L4	21.000	1.700	1.200
C1	23.700	1.900	1.350
C2	31.000	2.500	1.800
C3, C4	48.000	3.850	2.750
P1	7.800	750	450
P2	14.000	1.300	800
P3	22.000	1.750	1.250
Bibliobús	4.100	600	300

El Departament de Gestió de la Col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques selecciona els suports següents:

- *Llibres impresos*. Inclou llibres per a tots els públics tenint en compte el perfil d'usuari de biblioteca pública.
- *CD*. Inclou tots els gèneres musicals i per a tots els públics.
- *DVD*. Inclou totes les temàtiques i pel·lícules de cinema per a adults i per a infants.
- *Recursos digitals*. Subscripcions a recursos digitals seleccionats pel Departament de Gestió de la Col·lecció i per la Comissió de selecció de recursos web, formada per personal de diferents biblioteques de la XBM i coordinada pel Departament. S'inclouen bases de dades, premsa i audiollibres, i s'amplia a qualsevol suport informatiu en format digital que s'adeqüi als criteris de selecció establerts en aquest document.
- *Llibres sonors*. Inclou llibres sonors per a tots els públics.
- *Publicacions periòdiques*. S'inclouen les revistes i els diaris en paper. L'aportació de la Gerència de Serveis de Biblioteques se centra en la gestió de les subscripcions i en l'assignació d'un pressupost segons el mòdul de biblioteca. La Gerència de Serveis de Biblioteques disposa d'una llista avaluada amb tots els títols de les possibles subscripcions anuals, que es va actualitzant amb la retirada de títols desapareguts i amb la incorporació de títols nous. La selecció dels títols de les revistes i els diaris que es volen subscriure és responsabilitat de cada biblioteca o xarxa urbana. En el cas que encara no estigui assignat el personal bibliotecari destinat a una biblioteca nova o en procés de trasllat, la selecció inicial es farà des del Departament de Gestió de la Col·lecció o des de la central urbana, si es tracta d'una biblioteca de proximitat.

Nivell (general/infantil)

D'acord amb el nivell del contingut dels documents, es diferencia entre fons per a infants i fons general (joves i adults).

Taula 5. Percentatges del fons general i infantil de la col·lecció inicial

	L1, L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1, C2 C3, C4	Bibliobús
Fons general	75%	78%	80%	80%	64%
Fons infantil	25%	22%	20%	20%	36%

Tipus d'obres (llibres de ficció i llibre de no-ficció)

Es considera ficció en els llibres: la novel·la per a adults, la novel·la juvenil, la poesia, el teatre, la narrativa, el còmic i el llibre infantil d'imaginació. Tots els documents de coneixements infantils i d'adults componen el fons de no-ficció.

Taula 6. Percentatges de ficció i no-ficció de la col·lecció inicial

	L1, L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1, C2 C3, C4	Bibliobús
Fons ficció	46%	39%	36%	36%	59%
Fons no-ficció	54%	61%	64%	64%	41%

Els percentatges establerts són diferents segons els mòduls, de manera que, com més petita és la biblioteca, més percentatge de ficció s'hi troba, i a la inversa, tal com recomanen les directrius internacionals.

Les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de les biblioteques públiques* indiquen que, com més gran és la quantitat de fons, més representació del fons no-ficció ha de tenir.

Percentatges per suport i rang de signatura

Els percentatges complets per suport i rang de signatura de les col·leccions inicials són els següents.

Llibres de fons general. Percentatges

Els fons generals, tal com recomanen *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008), representen el 75% de la col·lecció a les biblioteques petites, el 78% a les biblioteques mitjanes i el 80% a les biblioteques grans. Als bibliobusos, representen el 60%, atès el perfil infantil de l'usuari majoritari. La distribució per matèries que recomana la Gerència de Serveis de Biblioteques és la següent.

Taula 7. Distribució per matèries dels llibres de fons general

	L1, L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1, C2 C3, C4	Bibliobús
0. Obres generals	1%	2%	2%	2%	0%
1. Filosofia i psicologia	3,5%	4,25%	4,25%	4,25%	2%
2. Religió	1,00%	1,5%	1,5%	1,5%	0,5%
3. Ciències socials	5%	7%	8%	8%	3,5%
4. Filologia	3,5%	3,5%	4,5%	4,5%	1,00%
5. Ciències pures	4%	5%	5%	5%	3%
6. Ciències aplicades	9%	9,5%	10%	10%	7%
7. Art i esports	8%	9%	10%	10%	6%
8. Literatura	8%	8%	8%	8%	2%
9. Història	3,5%	4,25%	4,25%	4,25%	3%
91. Geografia	5%	5,5%	5,5%	5,5%	5%
92. Biografies	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
N. Novel·la	16%	11,5%	10,5%	10,5%	19,5%
JN. Novel·la juvenil	4%	3,5%	3,5%	3,5%	4%
C. Còmics	2%	2%	1,5%	1,5%	2%
Total	75%	78%	80%	80%	60%

Llibres per a infants. Percentatges

Les biblioteques més petites tenen més presència de fons infantil. *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008) recomanen un 25% del fons infantil per a les biblioteques més petites, un 22% per a les mitjanes i un 20% per a les més grans. Els bibliobusos tenen un percentatge de fons infantil més alt, atenent les necessitats dels

seus usuaris majoritaris. La distribució per matèries que recomana la Gerència de Serveis de Biblioteques és la següent.

Taula 8. Distribució per matèries de llibres de fons infantil

	L1, L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1, C2 C3, C4	Bibliobús
Infantil coneixements	7%	6%	6%	6%	8%
IC. Còmics	3%	3%	2%	2%	5%
I*. Fins a 7 anys	9%	7,5%	7%	7%	13%
I**. De 8 a 10 anys	4%	3,5%	3%	3%	9%
I***. D'11 a 12 anys	2%	2%	2%	2%	5%
Total	25%	22%	20%	20%	40%

CD. Percentatges

Els percentatges de fons inicials de música s'han distribuït en funció del pes i la història dels gèneres musicals, i tenint en compte que el mercat discogràfic permeti obtenir una representació general de la música. Cal remarcar la dificultat de disposar de molts títols bàsics, perquè hi ha molt poques empreses discogràfiques que mantinguin un catàleg estable de títols.

Taula 9. Distribució de fons de CD

	L1, L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1, C2 C3, C4	Bibliobús
CD0 Música tradicional	18%	18%	18%	18%	15%
CD1 Jazz	11%	11%	11%	11%	8%
CD2 Pop i rock	28%	28%	28%	28%	38%
CD3 Música clàssica	20%	22%	22%	22%	15%
CD4 Música experimental	2%	2%	2%	2%	0%
CD5 Bandes sonores	10%	10%	10%	10%	10%
CD6 No musicals	0%	1%	1%	1%	0%
CD7 Música infantil	11%	8%	8%	8%	14%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

DVD. Percentatges

Els percentatges de fons en DVD s'han distribuït entre el fons destinat al públic infantil i el destinat al públic jove i adult. En aquest últim, els documentals de no-ficció s'han diferenciat dels de ficció.

Taula 10. Distribució de fons de DVD

	L1, L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1, C2 C3, C4	Bibliobús
DVD no-ficció	20%	20%	20%	20%	20%
DVD ficció	40%	40%	40%	40%	40%
DVD infantil	40%	40%	40%	40%	40%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

En l'Annex 4 i en l'Annex 5 es poden consultar els percentatges comparatius de fons inicial i fons de manteniment.

Bibliobusos

La col·lecció inicial d'un bibliobús s'adquireix totalment des de la Gerència de Serveis de Biblioteques i està composta per un total de 5.000 documents.

La col·lecció d'un bibliobús és diferent de la col·lecció de la resta de les biblioteques ateses les seves característiques particulars, la tipologia dels usuaris, i el fet que és un servei bàsicament de préstec i un espai que condiona de manera definitiva la presència d'una representació de tots els àmbits de coneixement.

Les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques* estableixen que el volum mínim del fons per al punt de servei més petit no ha de ser inferior a 2.500 documents. La Gerència de Serveis de Biblioteques compleix aquesta directriu, ja que el fons inicial d'un bibliobús, tal com s'ha dit abans, és de 5.000 documents.

La col·lecció es caracteritza pel seu caràcter divulgatiu i per uns percentatges adaptats pel que fa a fons infantil/general i ficció/no-ficció. L'accés a les obres bàsiques per als usuaris dels bibliobusos queda garantit a través del servei de préstec interbibliotecari i pel suport de la biblioteca cap de zona.

El percentatge de fons infantil i de fons de ficció són més elevats que a les biblioteques atenent també el perfil d'usuari més habitual.

Les obres de ficció i les de no-ficció estan més equilibrades que a les biblioteques, tenint en compte que per a les obres de no-ficció es preveu el suport de la biblioteca cap de zona.

Taula 11. Distribució de fons al bibliobús

Bibliobús		Bibliobús		Bibliobús	
Llibres	82%	Fons general	64%	Llibres ficció	59%
CD	12%	Fons infantil	36%	Llibres no-ficció	41%
DVD	6%				

Biblioteques de proximitat

Les biblioteques de proximitat són les que formen part d'una xarxa urbana, que depenen d'una biblioteca central i donen servei a una part del municipi.

Els fons inicials de les biblioteques de proximitat se seleccionen tenint en compte els mateixos principis que a la resta de biblioteques, mencionats en l'apartat Selecció. A diferència de les biblioteques locals, les biblioteques de proximitat comparteixen els usuaris i els fons amb la resta de biblioteques de la seva xarxa urbana i, per tant, algunes temàtiques o tipologies de fons ja poden estar cobertes en el conjunt dels fons de la xarxa urbana.

Per poder oferir una major diversitat al conjunt de la seva xarxa, les biblioteques de proximitat poden decidir, en el moment de la formació del fons inicial i seguint els criteris de distribució del fons que marquen els estàndards, l'adquisició d'entre un 10% i un 15% del fons inicial per tal d'adaptar la col·lecció a les necessitats més específiques de la biblioteca i del conjunt de la seva xarxa. Per a la selecció, es compta amb els responsables de la biblioteca o en el seu defecte amb el cap de la xarxa urbana que treballa conjuntament amb el Departament de Gestió de la Col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques.

Manteniment de la col·lecció

El conjunt de la col·lecció de la biblioteca es va construir de manera continuada al llarg de la seva existència. Als fons adquirits inicialment, se'ls van incorporant novetats editorials per tal de mantenir una col·lecció actualitzada que doni resposta a les necessitats dels usuaris.

Des de l'any 1997, els convenis marc en matèria de biblioteques, entre els municipis i la Diputació de Barcelona, estableixen que el manteniment de la col·lecció es fa equitativament amb l'aportació del 50% per part de cadascuna de les institucions. L'apor-

tació en fons documental de la Diputació de Barcelona es fa des de la Gerència de Serveis de Biblioteques i es gestiona des del Departament de Gestió de la Col·lecció.

La col·lecció inicial d'una biblioteca en el moment de la inauguració, que representa el 60% del fons final, es va ampliant fins a arribar al 100% en un període estimat de cinc anys.

En el moment que s'assoleix la col·lecció quantitativament òptima per a la prestació dels serveis, la biblioteca ha de tendir al creixement zero, mitjançant la incorporació de nous materials i la retirada del material obsolet. La biblioteca ha de portar a terme una política d'esporgada de manera sistemàtica, procurant mantenir l'equilibri i la qualitat de la col·lecció. El fons de lliure accés s'ha d'haver renovat completament en un màxim de deu anys.

Selecció

La col·lecció de manteniment de les biblioteques públiques de la XBM també s'elabora a partir dels sis principis bàsics:

- La quantitat total de volums.
- La representació de les diferents temàtiques de la col·lecció.
- La representació de diferents suports documentals.
- La presència d'obres de ficció i no-ficció.
- La distribució entre fons general i fons per a infants.
- La representació de les dues llengües oficials, el català i el castellà, així com aquelles altres llengües amb representació significativa dins la població actual.

El Departament de Gestió de la Col·lecció fa una primera selecció dels títols de manteniment bàsic de la col·lecció amb la col·laboració de l'equip de bibliotecaris seleccionadors de la XBM especialitzats en diferents àmbits temàtics i de llibreries especialitzades. Aquestes llibreries ofereixen un servei mensual d'informació de novetats bibliogràfiques adequades al perfil d'usuari de biblioteca pública. Paral·lelament, el Departament fa un seguiment exhaustiu dels catàlegs editorials, bibliografies selectives, premsa i webs especialitzades.

La llista dels documents seleccionats s'ofereix a les biblioteques que, d'acord amb el pressupost assignat i la seva política de col·lecció, decideixen quines de les obres proposades passaran a formar part de la seva col·lecció. Un cop recollides les comandes de totes les biblioteques, s'adquireixen, es processen físicament i es distribueixen a les biblioteques de la XBM en deu lots anuals formats per llibres, CD i DVD.

Cal tenir en compte que tots els percentatges que es recullen en aquest apartat fan referència a la selecció que porta a terme la Gerència de Serveis de Biblioteques. Tenint en compte que la tria final dels documents que configuren el fons de manteniment la fan les mateixes biblioteques d'acord amb la seva política de col·lecció i les seves

necessitats, és possible que l'adquisició final presenti algunes desviacions respecte de la proposta inicial de selecció.

Eines de selecció

Col·lecció a examen. Aquest sistema s'utilitza per a la selecció de novetats per al manteniment de la col·lecció. Mensualment, diferents llibreries, botigues especialitzades i distribuïdors de música i cinema fan arribar al Departament de Gestió de la Col·lecció les novetats dels temes prèviament acordats i tenint en compte el perfil d'usuari de biblioteca pública.

Catàlegs d'editorials, premsa i webs especialitzades. Paral·lelament a la col·lecció a examen, el Departament de Gestió de la Col·lecció fa un seguiment exhaustiu dels catàlegs editorials, de ressenyes a la premsa general i especialitzada i de webs, per tal de tenir una visió el més global possible de les novetats.

Bibliografies temàtiques i de novetats. Institucions com ara la Generalitat de Catalunya o la Generalitat Valenciana elaboren bibliografies selectives i de novetats editorials que s'utilitzen com a eina per a la selecció.

Suggeriments de les biblioteques. Es tenen en compte aquells suggeriments dels bibliotecaris que corresponen a títols d'interès general per a tota la XBM.

Estàndards i mòduls

Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya (2008) són els que defineixen com han de ser les col·leccions tenint en compte les característiques de cada biblioteca i la població a què dona servei.

La quantitat de fons que s'ha de seleccionar ve determinada pel que marquen els estàndards i varia d'una biblioteca a una altra en funció del mòdul al qual pertany. Els mòduls que s'utilitzen a la XBM agrupen biblioteques amb característiques generals similars seguint els criteris de superfície útil, població de l'àrea d'influència i tipologia de la biblioteca: local, central o de proximitat.

Mòduls

Els mòduls són un dels eixos bàsics de la gestió de les adquisicions. A partir dels mòduls, dels percentatges de creixement de la col·lecció i del pressupost, s'estableix la quantitat i de quina manera es construirà la col·lecció de manteniment adquirida per la Gerència de Serveis de Biblioteques.

Biblioteques locals

Biblioteques de municipis amb una població d'entre 3.000 i 30.000 habitants.

- L1. Biblioteques locals amb una superfície mínima de 350 m² i una població mínima de 3.000 habitants.
- L2. Biblioteques locals amb una superfície mínima de 590 m² i una població mínima de 5.000 habitants.
- L3. Biblioteques locals amb una superfície mínima de 870 m² i una població mínima de 10.000 habitants.
- L4. Biblioteques locals amb una superfície mínima de 1.260 m² i una població mínima de 20.000 habitants.

Biblioteques centrals

Biblioteques de municipis amb una població mínima de 30.000 habitants.

- C1. Biblioteques centrals amb una superfície mínima de 1.570 m² i una població mínima de 30.000 habitants.
- C2. Biblioteques centrals amb una superfície mínima de 2.030 m² i una població mínima de 50.000 habitants.
- C3. Biblioteques centrals amb una superfície mínima de 3.110 m² i una població mínima de 100.000 habitants.
- C4. Biblioteques centrals amb una superfície mínima de 3.600 m² i una població mínima de 200.000 habitants.

Biblioteques de proximitat

Segones biblioteques de municipis amb una biblioteca central.

- P1. Biblioteques de proximitat amb una superfície mínima de 590 m² i una àrea d'influència mínima de 10.000 habitants.
- P2. Biblioteques de proximitat amb una superfície mínima de 870 m² i una àrea d'influència mínima de 20.000 habitants.
- P3. Biblioteques de proximitat amb una superfície mínima de 1.260 m² i una àrea d'influència mínima de 40.000 habitants.

Bibliobusos

El bibliobús és una biblioteca circulant que dona servei a les zones de menys concentració demogràfica, principalment en nuclis d'entre 300 i 3.000 habitants.

Suports documentals

La Gerència de Serveis de Biblioteques fa el manteniment del 50% de la col·lecció bàsica en els suports següents:

- Llibres impresos
- Mapes (de carreteres, d'excursions i de ciutats)
- CD
- DVD
- Publicacions periòdiques en paper
- Recursos digitals
- Llibres sonors

La biblioteca ha de decidir si amb recursos propis vol incloure a la col·lecció altres suports no proporcionats per la Gerència de Serveis de Biblioteques.

El volum total de la col·lecció de manteniment de cada biblioteca ve condicionat anualment pel pressupost tant de la Diputació de Barcelona com de l'ajuntament.

Els percentatges generals de manteniment de la col·lecció per suports, que la Gerència de Serveis de Biblioteques aporta i recomana d'acord amb el que s'estableix en *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya (2008)*, són els següents:

Taula 12. Percentatges generals de manteniment de la col·lecció per suports

Mòduls	Llibres	CD	DVD
L1	77%	14%	9%
L2, L3, P1, P2	80%	12%	8%
L4, P3, C1, C2	81%	11%	8%
C3, C4	82%	10%	8%
Bibliobús	68%	18%	14%

El Departament de Gestió de la Col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques selecciona els suports següents:

- *Llibres impresos*. Inclou llibres per a tots els públics i de totes les temàtiques tenint en compte el perfil d'usuari de biblioteca pública.
- *La selecció documental* sobre la qual les biblioteques fan la seva tria es fa seguint uns percentatges establerts per cada temàtica segons criteris d'ús i préstec a les biblioteques.
- *CD*. Inclou tots els gèneres musicals i per a tots els públics. Per millorar la col·lecció, s'ofereixen també discografies recomanades dels diferents estils musicals.

- *DVD*. Inclou totes les temàtiques i la ficció del fons general i per a infants.
- *Publicacions periòdiques*. Inclou la gestió de les subscripcions dels diaris i les revistes en paper des del Departament de Gestió de la Col·lecció. La selecció es fa anualment des de cada biblioteca, a partir d'una llista avaluada de publicacions periòdiques i del pressupost establert per la Gerència de Serveis de Biblioteques, segons el mòdul de cada biblioteca.
- *Recursos digitals*. Inclou les subscripcions a recursos electrònics seleccionats pel Departament de Gestió de la Col·lecció i la selecció de recursos web feta per una comissió formada per personal de diferents biblioteques de la XBM coordinada pel Departament. La selecció és única per a totes les biblioteques i bibliobusos. La tipologia documental d'aquests recursos es va ampliant d'acord amb l'oferta del mercat: audiollibres, llibres digitals, etcètera. És necessari que l'oferta de negoci prevegi la possibilitat de poder fer una selecció de títols, que no presenti limitacions en els dispositius de descàrrega, que es puguin descarregar (préstec o propietat) o consultar en *streaming*.
- *Llibres sonors*. Inclou llibres sonors per a tots els públics. La selecció d'aquest fons es fa des del Departament de Gestió de la Col·lecció.

Les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament dels serveis de biblioteques públiques* diuen que la biblioteca pública ha d'oferir un ampli ventall de recursos en diversos suports i en una quantitat suficient per satisfer les necessitats i els interessos de la comunitat. En aquest sentit, la Gerència de Serveis de Biblioteques adquireix una col·lecció bàsica que inclou els suports descrits.

Nivell (general/infantil)

D'acord amb el nivell del contingut dels documents, es diferencia entre fons per a infants i fons general (joves i adults). Es considera infantil tot el fons de llibre infantil d'imaginació i de coneixements, els CD i els DVD infantils.

Taula 13. Percentatges de fons general i infantil de manteniment

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Fons general	75%	78%	78%	80%	80%	80%	80%	54%
Fons infantil	25%	22%	22%	20%	20%	20%	20%	46%

El percentatge de manteniment de la col·lecció infantil és més alt com més petita és la biblioteca i va decreixent a les biblioteques més grans, perquè el mercat editorial no cobreix tota la demanda que tenen les biblioteques d'aquests mòduls.

En l'Annex 5 hi ha la informació completa sobre la representació infantil a la col·lecció.

Tipus d'obres (llibres ficció/llibres no-ficció)

Es considera ficció en el llibres: la novel·la per a adults, la novel·la juvenil, la poesia, la narrativa, el teatre, el còmic i el llibre infantil d'imaginació. Els percentatges establerts per la Gerència de Serveis de Biblioteques pel que fa als llibres de ficció i no-ficció de la col·lecció de manteniment són els següents:

Taula 14. Percentatges per gèneres de la col·lecció de manteniment

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Llibres ficció	45%	40%	38%	36%	36%	35%	35%	53%
Llibres no-ficció	55%	60%	62%	64%	64%	65%	65%	47%

Es fa una selecció per al manteniment de la part de ficció més elevada a les biblioteques locals i a les de proximitat més petites, així com als bibliobusos, tenint en compte les recomanacions de les directrius internacionals.

Les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de les biblioteques públiques* indiquen que com més gran és la quantitat de fons, més representació del fons no-ficció ha de tenir.

En l'Annex 4 hi ha la informació completa sobre la representació ficció/no-ficció a la col·lecció.

Percentatges per suport i rang de signatura

Per aconseguir l'equilibri a la col·lecció, la selecció del fons de manteniment es fa tenint en compte els percentatges de creixement de la col·lecció, les dades estadístiques de préstec i el mercat editorial. Aquests percentatges inclouen tant documents físics com digitals.

Llibres de fons general. Percentatges

La distribució per matèries dels llibres per a adults que té establerta i que recomana la Gerència de Serveis de Biblioteques, tenint en compte els percentatges de fons adult i infantil que recomanen *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008), és la següent.

Taula 15. Distribució per matèries dels llibres de fons general

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
0. Obres generals	1%	1%	1,50	2%	2%	2,5%	3%	0
1. Filosofia i psicologia	4,5%	4,5%	4,5%	5%	5%	5%	5%	2,5%
2. Religió	0,5%	1%	1%	1%	1%	1%	1,5%	0,5%
3. Ciències socials	4,5%	5%	6%	6%	6%	6%	5,5%	2%
4. Filologia	3,5%	3,5%	5%	5%	5%	5%	4,5%	3%
5. Ciències pures	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	3%
6. Ciències aplicades	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	8%
7. Art i esports	7%	7,5%	8%	9%	9%	9%	9%	5%
8. Literatura	3,5%	3,5%	4,5%	4,5%	4,5%	5%	5%	2%
9. Història	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	2%
91. Geografia	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	4%
92. Biografies	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	2%
N. Novel·la	18%	16,5%	14%	14%	14%	12%	12%	20%
JN. Novel·la juvenil	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
C. Còmic	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	3%
Total	75%	75%	78%	80%	80%	80%	80%	60%

Llibres per a infants. Percentatges

En el manteniment de la col·lecció es respecten els percentatges de llibre infantil indicats en *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008). El 25% en els mòduls L1, L2 i P1; el 22% en els mòduls L3 i P2, i el 20% en els mòduls L4, P3, C1, C2, C3 i C4. Als bibliobusos es dona prioritat a aquesta col·lecció amb un 40% de les noves incorporacions per poder satisfer les necessitats dels seus usuaris infantils que són, percentualment, més nombrosos que a les biblioteques.

Els percentatges de creixement de llibres infantils sobre el total de llibres són els següents.

Taula 16. Percentatges de creixement de llibres infantils

	L0, L1, P0	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Infantil coneixements	6%	6%	5%	5%	5%	5%	5%	13%
IC. Còmics	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	6%
I*. Fins a 7 anys	9%	9%	8%	8%	8%	8%	7%	10%
I**. De 8 a 10 anys	4%	4%	3%	2%	2%	2%	2%	7%
I***. D'11 a 12 anys	2%	2%	2%	2%	2%	2%	3%	4%
Total	25%	25%	22%	20%	20%	20%	20%	40%

CD. Percentatges

La selecció de la música es fa per mitjà dels percentatges establerts d'acord amb el mercat discogràfic, l'ús i el préstec a les biblioteques.

Taula 17. Selecció de la música

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
CD0 Música tradicional	19%	19%	21%	21%	21%	24%	24%	19%
CD1 Jazz	10%	10%	10%	12%	12%	12%	12%	10%
CD2 Pop i rock	37%	36%	36%	36%	36%	33%	33%	39%
CD3 Música clàssica	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
CD4 Música experimental	2%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	0%
CD5 Bandes sonores	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
CD6 No musicals	0	2%	2%	2%	2%	2%	2%	0%
CD7 Música infantil	12%	10%	8%	6%	6%	6%	6%	12%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

DVD. Percentatges

La distribució dels percentatges dels tres tipus de DVD que s'adquireixen des de la Gerència de Serveis de Biblioteques és la mateixa per a tots els mòduls.

Taula 18. Distribució dels fons de DVD

	DVD no-ficció	DVD ficció	DVD infantil
Totes	20%	40%	40%

En l'Annex 4 i en l'Annex 5 es poden consultar els percentatges comparatius de fons inicial i fons de manteniment.

Bibliobusos

Els bibliobusos tenen un manteniment de la col·lecció diferent del de la resta de biblioteques ja que tenen unes característiques especials com a servei mòbil. Com ja s'ha dit, no compten amb pressupost municipal i, per tant, la col·lecció és responsabilitat exclusiva de la Diputació de Barcelona. Les diferències més grans amb les biblioteques són:

- El fons infantil de manteniment supera el 40% de tot el fons, ja que aquest és el perfil d'usuari més nombrós dels bibliobusos.
- La ficció supera el 50% de la col·lecció de manteniment.

La distribució interna de les matèries de cada suport també és substancialment diferent de la de les biblioteques, com es pot comprovar en els quadres següents:

Taula 19. Distribució dels fons al bibliobús

Bibliobús		Bibliobús		Bibliobús	
Llibres	68%	Adult	54%	Ficció llibres	53%
CD	18%	Infantil	46%	No-ficció llibres	47%
DVD	14%				

Biblioteques de proximitat

Les biblioteques de proximitat compreses dins d'una xarxa urbana estan reforçades pel fons de la biblioteca central i de la resta de les biblioteques de la seva xarxa i, per tant, poden tenir un fons que s'adapti i doni resposta a les necessitats d'informació i lectura més específiques dels usuaris de la seva àrea d'influència. En línies generals, han de tenir més proporció d'obres de divulgació i ficció que d'obres de referència, més fons de pel·lícules i CD de música, així com fons de temàtiques especialitzades i centres d'interès.

És important entendre la col·lecció de les diferents biblioteques que configuren una xarxa urbana com una única política de col·lecció local que defineixi una ciutat com a fons únic.

Criteris generals de selecció

Criteris generals que regeixen la selecció de documents

Els principis generals que regeixen la selecció de documents a la Gerència de Serveis de Biblioteques són els que es recullen al *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública*:

«[...] tots els grups d'edat hi han de trobar material adequat a les seves necessitats. [...] El fons ha de reflectir les tendències actuals i l'evolució de la societat, com també la memòria de l'esforç i la imaginació de la humanitat. [...] Els fons i els serveis no haurien d'estar sotmesos a cap mena de censura ideològica, política o religiosa, ni tampoc a pressions comercials». ²

Seguint aquests principis, l'aportació de la Diputació de Barcelona pel que fa a la col·lecció de manteniment de les biblioteques ha de tenir en compte que hi siguin representades totes les tendències ideològiques, religioses, polítiques, econòmiques i/o científiques, valorant els documents per la seva objectivitat i qualitat informativa.

La selecció feta des de la Gerència de Serveis de Biblioteques se centra en aquelles obres que es consideren bàsiques de cada matèria, tot i que s'intenta conjugar les obres de fons amb la demanda puntual de títols divulgatius que donen resposta a les necessitats més actuals dels usuaris.

Pel que fa a la música i al cinema, des de la Gerència se seleccionen aquells títols amb qualitat i amb la màxima permanència i no es considera que la biblioteca hagi de recollir sistemàticament els títols d'èxits com a criteri general.

Els criteris generals de selecció des de la Gerència de Serveis de Biblioteques són:

1. La consideració com a obra bàsica de cada matèria.
2. L'interès general de l'obra (no se seleccionen obres d'interès local o comarcal, ja que això correspon a cada municipi).
3. L'adequació de l'obra a les necessitats dels usuaris actuals i potencials.
4. L'interès del contingut (no se seleccionen obres efímeres).
5. La informació acurada del contingut.
6. La imparcialitat de l'obra. Hi ha d'haver representades les diverses tendències de tot el coneixement amb especial cura en la religió, l'economia, la política i la història.
7. El nivell de les obres ha de ser de divulgació general. En algunes matèries i per a les biblioteques grans, se seleccionen obres bàsiques fins a primer cicle universitari.

2. *Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública*, Barcelona, Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1994.

8. La significació dels autors, traductors, prologuistes, il·lustradors i editors o productors.
9. L'existència de pròleg, notes, índex i bibliografia.
10. La crítica positiva en diaris i revistes especialitzades.
11. L'equilibri amb els documents existents a les col·leccions.
12. La darrera edició de cada obra.
13. Preferència per les obres senceres versus reculls, sobretot en la música.
14. Preu adequat entre interès i grau d'obsolescència.

Pel que fa a les característiques físiques:

1. Enquadernació sòlida, preferència per les edicions en tapa dura.
2. Tipografia clara i llegible.
3. Qualitat de les il·lustracions, imatges i so.
4. Presentació acurada.

Llengua dels documents

Les llengües dels documents de la col·lecció inicial i de manteniment són bàsicament dues: català i castellà. La Gerència de Serveis de Biblioteques aposta per la compra de documents en català i castellà, ja que són les llengües de comunicació habitual.

Aquestes dues llengües representen el 91% de la bibliografia bàsica. El català representa un 30%, i el castellà, un 61%. Aquests percentatges poden variar a mesura que s'actualitza la bibliografia bàsica i vénen determinats per la presència de les dues llengües en el mercat editorial.

Les altres llengües representades a la bibliografia bàsica són les següents: anglès, francès, alemany, italià, gallec i basc. Aquestes llengües representen actualment un 7% de la bibliografia bàsica. Es tracta d'obres de ficció, novel·les, diccionaris i obres d'aprenentatge de llengües. A la bibliografia bàsica infantil gairebé no tenen representació. El 2% restant el formen les obres en portuguès, àrab, xinès i urdú, entre d'altres.

En els cas dels recursos digitals, la voluntat és seleccionar-los en català o castellà, però el mercat no sempre ofereix productes amb continguts dirigits al perfil d'usuari de biblioteca pública en aquestes llengües. Per aquest motiu, se subscriuen alguns recursos electrònics en llengües estrangeres.

En els fons de manteniment no s'estableixen les adquisicions per percentatges de llengües. Pel que fa al català i al castellà, es procura potenciar al màxim la presència del català, malgrat que el mercat editorial no sempre ho permet. Les adquisicions que facilita el Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB, gestionat per la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona) incideixen notablement en l'assoliment del propòsit.

Els criteris que se segueixen per seleccionar en català o en castellà en els fons de manteniment són els següents:

- Ficció. Preferència per la versió original en obra de creació literària i ficció. Les obres escrites en castellà s'han de comprar en aquesta llengua i les obres escrites originalment en català no s'han de seleccionar en castellà. Pel que fa a traduccions, s'han de comprar indistintament, però en un sol idioma. Des del Departament, se seleccionen obres de ficció en anglès i francès en els lots mensuals i es proposen llibres en més llengües dins les tries temàtiques que anualment s'ofereixen a les biblioteques.
- No-ficció. Preferència per la llengua catalana, però el mercat editorial marca molt la tendència i la majoria d'aquestes obres no es publiquen en català o apareixen al mercat més tard que l'edició castellana.

La selecció de títols en llengües estrangeres cal fer-la també en l'àmbit local per adequar-se millor a les necessitats dels usuaris. En aquest sentit, el Departament de Gestió de la Col·lecció facilita eines de selecció i adquisició a les biblioteques.

Les seccions especialitzades en llengües minoritàries que donen servei a una minoria de la població s'han de crear des de l'àmbit local.

Actualització de la col·lecció

Quan se seleccionen els títols de la col·lecció inicial i de manteniment, s'escull sempre la darrera edició que hi ha al mercat.

En els fons inicials, quan no hi ha edicions noves d'un tema, s'intenta no triar edicions anteriors a cinc anys, encara que hi ha algunes excepcions com és el cas d'obres de ciències socials, religió, art, literatura, història o filosofia en què s'accepten alguns títols amb dates d'edició anteriors, prioritzant l'adquisició de l'obra sense tenir en compte l'any d'edició.

Les obres en les quals es té una cura especial en la selecció d'edicions actualitzades són les de referència, tècniques i científiques, de geografia i de dret.

La selecció del fons de manteniment de la col·lecció es fa de manera constant, a partir de les novetats editorials que van apareixent mensualment al mercat. Molt puntualment es poden triar obres, bàsiques i de referència, que no siguin novetat recent si es detecten buits generals importants en alguna temàtica de la col·lecció.

Límits geogràfics i cronològics

No hi ha límits geogràfics ni cronològics en la col·lecció inicial ni en la de manteniment. Es pretén cobrir la informació de manera general i universal, encara que hi ha una limitació indirecta per la llengua dels documents en el cas dels llocs geogràfics.

Duplicació de títols

Les biblioteques, en fer la seva selecció, decidiran si cal duplicar títols.

Selecció de recursos digitals per subscripció

Des de la Gerència de Serveis de Biblioteques es mantenen les subscripcions a una sèrie de bases de dades consultables des de les biblioteques i remotament.

Selecció de webs

El Departament de Gestió de la Col·lecció coordina una comissió de bibliotecaris que selecciona i manté actualitzada una selecció de recursos web per a usuaris de biblioteca pública.

Tot i que els principis generals presentats en el punt anterior regeixen la selecció de tots els documents, les característiques pròpies dels recursos web fan que hi hagi algunes qüestions especials que cal tenir en compte:

1. Preferència pels recursos que en llisten d'altres amb els enllaços comentats.
2. Preferència de recursos en català i castellà. Es valora la possibilitat de consulta en altres llengües.
3. Accés gratuït.
4. Llenguatge entenedor.
5. Autoria de la creació i del manteniment del recurs (finalitat no lucrativa, fiabilitat).
6. Periodicitat en el manteniment i l'actualització de la informació.
7. Enllaços cap al recurs o recomanacions per alguna autoritat coneguda.
8. Metodologia usada en la recopilació de la informació.
9. Contingut útil i exhaustiu, sense omissions importants.
10. Context on està integrat el recurs.
11. Possibilitat de consulta a diferents nivells de coneixement i a diferents necessitats d'informació.
12. Interfície amigable i amb facilitat d'ús. Interactivitat.
13. Ús de diferents tipus d'informació: àudio, DVD, etc.
14. Text alternatiu a les imatges.

Fons especials

La Gerència col·labora en el manteniment de fons especials en algunes biblioteques incloses en determinats projectes.

- Lectura fàcil. Llibres amb grafia especial per a persones amb dificultats físiques de lectura. Actualment cinc biblioteques de la XBM són dipositàries d'aquest tipus de material per potenciar la creació de clubs de lectura. Aquest llibres també es compren, tot i que en menor quantitat, per a la resta de biblioteques.
- Projecte «Turisme-Informació». Projecte impulsat per la Gerència de Serveis de Biblioteques i l'Oficina de Promoció Turística de la Diputació de Barcelona, en el qual participen sis biblioteques públiques i les oficines d'informació turística de les mateixes poblacions. La Gerència de Serveis de Biblioteques dota cada biblioteca participant d'un pressupost anual per a l'adquisició de llibres, DVD i revistes.
- «Nascuts per llegir» és un projecte dissenyat pel Grup de Biblioteques Infants i Juvenils del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC), el Consell Català del Llibre per a Infants i Joves, la Secció de Pediatres d'Atenció Primària de la Societat Catalana de Pediatria, l'Associació Catalana d'Infermeria Pediàtrica i l'Associació Catalana de Llevadores. Pretén involucrar la comunitat que té cura dels infants en la promoció del plaer per la lectura des del primer mes de vida, establint un vincle afectiu entre adults i petits al voltant del llibre. La Gerència de Serveis de Biblioteques participa en aquest projecte dotant les biblioteques participants d'un pressupost anual per al «Racó de mares i pares», que és la secció de la biblioteca dirigida a tota persona interessada en temàtiques com ara l'educació, la salut, l'alimentació, la literatura infantil...

Especialitzacions temàtiques

Les biblioteques que vulguin tenir una especialització temàtica, l'hauran d'adquirir amb recursos econòmics municipals, ja que s'entén que té a veure amb l'adequació de la col·lecció al territori i a les necessitats pròpies dels seus usuaris.

Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB)

El Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB) és un procediment centralitzat d'adquisicions de novetats en català que gestiona el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i que té per objectiu cooperar en el desenvolupament de les col·leccions de les biblioteques públiques de Catalunya i, alhora, ajudar les editorials en l'impuls de l'edició de llibres publicats en llengua catalana.

El personal del Departament de Gestió de la Col·lecció participa en el Grup de Selecció Bibliogràfica, que valora i tria les propostes presentades pels editors. Fruit d'aquesta primera selecció, es confeccionen unes llistes sobre les quals cada biblioteca acaba decidint què s'integra a la seva col·lecció, d'acord amb el mòdul de biblioteca.

Donatius a la Gerència de Serveis de Biblioteques

La Gerència de Serveis de Biblioteques selecciona els donatius que rep i, segons la tipologia del document, tria quines biblioteques els rebran. Aquest tipus d'adquisició representa un percentatge molt petit d'aquell que la Gerència envia a les biblioteques.

Com a principi general, selecciona aquelles obres, la majoria de vegades editades per administracions públiques, que són d'interès per a la majoria de biblioteques. Quan es dóna el cas que el donatiu que s'ofereix és només d'interès per a alguna biblioteca, es deriva cap a aquesta.

La Gerència de Serveis de Biblioteques no admet donatius de particulars. Els donatius de col·leccions particulars que tenen diferents títols i un exemplar de cada títol es deriven a les biblioteques que tenen un fons especialitzat adient per a la col·lecció. En el cas de donatius d'obres de ficció, s'adreça el donant a la seva biblioteca més propera.

Eines de selecció per a les biblioteques

Les eines de què disposa el Departament de Gestió de la Col·lecció permeten oferir a les biblioteques suport per a la selecció pròpia feta amb recursos econòmics municipals:

- Bibliografia bàsica. El Departament de Gestió de la Col·lecció, com ja s'ha explicat en l'apartat Selecció, elabora i actualitza una bibliografia bàsica per a biblioteques públiques que és la base de la formació de la col·lecció inicial de les noves biblioteques.

La bibliografia bàsica també pot tenir interès per a les biblioteques en funcionament que volen saber quins títols de cada matèria són considerats bàsics per formar part de la seva col·lecció.

- Legislació. Elaborar una bibliografia bàsica de legislació que anualment revisa i adquireix per a les biblioteques. Amb la col·laboració del Servei del Butlletí Oficial de la Província, actualitza les obres bàsiques i revisa les edicions obsoletes contingudes en el catàleg col·lectiu amb la finalitat d'oferir-los la informació de les obres que cal retirar.
- Assessorament. Disposar d'informació sobre llibreries, distribuïdors i editors, i la posa a l'abast de les biblioteques que vulguin conèixer quins proveïdors els poden oferir un servei més adient a les seves necessitats (bibliografies, informació de novetats selectiva per perfil d'usuari, etcètera).
- Bibliografies. Elaborar periòdicament bibliografies temàtiques per tal que cada biblioteca seleccioni i adquireixi aquells títols que siguin d'interès i ajustin la col·lecció a les seves necessitats més puntuals.

Les bibliografies també es poden utilitzar quan les biblioteques volen reforçar alguna temàtica amb pressupost municipal.

- Filmografia. Elaborar una filmografia bàsica per a les biblioteques de la XBM. Aquestes llistes es van actualitzant anualment i s'utilitzen per a la selecció amb pressupost de la Gerència de Serveis de Biblioteques i com a referència per a les adquisicions de les biblioteques amb pressupostos propis.

- Informació dels títols comprats per a cada mòdul. Elabora la llista dels documents que s'han seleccionat per a la confecció de cadascun dels lots enviats a les biblioteques. Aquesta informació té una doble funció: d'una banda, permet saber amb antelació quins llibres arribaran a la biblioteca en cada lot i, per tant, evita que la biblioteca torni a comprar aquests títols, i de l'altra, orienta a l'hora de fer la selecció des de la biblioteca, ja que es pot consultar la selecció que s'ha fet per als altres mòduls. Així, una biblioteca mitjana pot saber què s'ha triat per a una de gran i aprofitar la selecció feta des del Departament de Gestió de la Col·lecció.
- Informació immediata de documents seleccionats a partir de l'etiqueta MARC 977. L'etiqueta indica quins títols han estat seleccionats per a cada mòdul de biblioteca.
- Seleccions. Oferiment de llistes de les obres preseleccionades pel Departament de Gestió de la Col·lecció que són d'interès, però que finalment no s'han adquirit per qüestions pressupostàries.
- Servei d'Informació Selectiva de la Generalitat de Catalunya. S'ofereix a les biblioteques accés electrònic a la selecció de novetats i de fons bàsic que es porta a terme a la Gerència de Serveis de Biblioteques i del Patrimoni Bibliogràfic de la Generalitat de Catalunya.

Avaluació de la col·lecció

La col·lecció de la biblioteca ha de rebre anualment un increment de fons d'un 10% de mitjana. Aquest fons ha de ser adquirit a parts iguals entre la Diputació de Barcelona i els ajuntaments.

La col·lecció ha de ser dinàmica, ha d'estar actualitzada i s'ha d'adaptar a les necessitats dels ciutadans. Per tal que la biblioteca disposi d'un fons atractiu i d'interès, cal retirar el fons obsolet que ja no respongui a les necessitats actuals. És aconsellable que un cop s'ha arribat al volum de fons marcat com a idoni, l'ingrés de noves adquisicions i la retirada d'obsolets sigui equilibrada i tendeixi al creixement zero.

El fons que arriba per lot a les biblioteques és un material inventariable i, per tant, la biblioteca l'ha de recollir com a tal en les memòries anuals. El nombre d'exemplars donats de baixa també cal recollir-lo, juntament amb les altres dades, a la memòria anual de la biblioteca.

Les *Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques* remarquen que el fons de la biblioteca és un recurs dinàmic. Cal una entrada constant de nous materials i l'eliminació dels vells per garantir-ne la utilitat per a la comunitat i un grau acceptable de rigor.

Avaluació del fons

L'avaluació del fons s'ha de fer periòdicament a cada biblioteca per decidir els documents que caldrà renovar, reforçar o donar de baixa.

Els criteris per fer aquesta avaluació es basen en tres eixos:

- Actualització del contingut dels documents.
- Utilització del fons.
- Estat físic dels documents.

Per a més informació, vegeu l'Annex 6 sobre la política d'esporgada.

Polítiques de participació i comunicació amb els usuaris

Donatius a les biblioteques

És recomanable que la biblioteca tingui establerta una política d'acceptació de donatius per poder seguir uns criteris clars sobre aquest tema i posar-la en coneixement dels usuaris.

Els donatius que els usuaris ofereixen a la biblioteca necessiten seguir una política de selecció igual que la resta de documents que s'adquireixen per compra.

Cal que la biblioteca estableixi uns criteris generals reservant sempre el dret de seleccionar aquells títols que es considerin oportuns i de rebutjar els documents que no s'ajustin als criteris bàsics de selecció. La biblioteca no hauria d'acceptar cap donatiu si el donant no està d'acord amb la política de donatius de la biblioteca ni si està obligada a quedar-se tot el conjunt sencer. En el cas que el donatiu sigui fruit d'una cessió o donació especial, per la seva vàlua històrica o per la significació del donant, caldria fer un tractament diferenciat i individual en cada cas i es necessitaria la intervenció de l'ajuntament com a responsable de les condicions d'acceptació del fons.

La biblioteca, per poder valorar els donatius, hauria de demanar una llista dels documents i acceptar aquells que s'adaptin als criteris de selecció establerts.

La selecció dels donatius que s'accepten ha d'anar a càrrec del personal de la biblioteca, que serà qui decidirà quins documents s'incorporaran al fons.

Criteris de selecció recomanats per a la acceptació de donatius:

1. Tot el relacionat amb temàtica local sigui quin sigui el seu estat i la seva antiguitat.
2. Tot el relacionat amb el fons especial determinat per la biblioteca.
3. Obres de ciències que no superin els tres anys d'antiguitat i en bon estat de conservació.
4. Obres d'humanitats que no superin els cinc anys d'antiguitat i en bon estat de conservació.
5. Obres de referència, com ara atles i enciclopèdies, que no superin els tres anys d'antiguitat i en bon estat de conservació.
6. Obres de ficció en qualsevol llengua i en bon estat de conservació.
7. Material audiovisual: CD i DVD en bon estat i originals.

No s'acceptaran:

1. Documents en mal estat de conservació o usats, com ara llibres d'exercicis ratllats o retallats, a excepció del fons local.
2. Obres en diversos volums que no estiguin completes.
3. Llibres que per la seva temàtica no es considerin adients per formar part del fons d'una biblioteca pública.
4. Diaris i revistes que no siguin locals.
5. Obres que per la seva temàtica puguin quedar obsoletes amb molta rapidesa, com ara llibres d'informàtica...
6. Formats que ja no s'utilitzin, com ara vídeos VHS o cassetts si no són de col·lecció local o fons especials.

Un cop acceptat el donatiu, seria recomanable portar un control dels donants i dels donatius acceptats i enviar una carta d'agraïment.

Desiderates o suggeriments de compra

Les desiderates dels usuaris de les biblioteques han de ser valorades pel personal de la biblioteca i es canalitzen per dues vies:

1. Els títols valorats d'interès per a tota la Xarxa s'han de fer arribar a la bústia col·lectiva del Departament de Gestió de la Col·lecció com a suggeriment de compra. Si finalment el títol no se selecciona, ho ha de comunicar a la biblioteca per tal que en valori l'adquisició amb recursos propis.
2. Els títols que no siguin d'interès general, però sí per a la biblioteca que hagi rebut la petició, s'han d'adquirir amb recursos propis.

Es recomana que la biblioteca disposi d'una bústia general de suggeriments i queixes on l'usuari pugui dipositar les butlletes que la biblioteca disposa per a aquest efecte i que serveixin també per fer les seves propostes de noves adquisicions i fer comentaris sobre les millores relatives a la col·lecció.

Política de desenvolupament de cada biblioteca o xarxa urbana

A partir de la política de desenvolupament de la col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, cal que cada biblioteca o xarxa urbana estableixi la seva pròpia política per tal d'adequar el fons als seus objectius i programes i cobrir les necessitats més específiques dels seus usuaris, així com per definir l'estructura final de la col·lecció.

Els àmbits que ha de definir una política de desenvolupament de la col·lecció són:

1. Introducció
2. Objectius
3. Audiència
4. Suports documentals
5. Tipus d'obra (ficció/no-ficció)
6. Nivell (adult/infant)
7. Criteris de selecció (llengua, àmbit geogràfic i cronològic, etcètera)
8. Establir prioritats i limitacions de la col·lecció
9. Procediments i eines de selecció
10. Establir l'avaluació de la col·lecció i retirada de fons obsolet
11. Establir polítiques de comunicació amb els usuaris (queixes, desiderates, donatius, etcètera)

Bibliografia

La biblioteca pública a la província de Barcelona: un servei en xarxa. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2001.

CALENGE, Bertrand. *Les politiques d'acquisition.* París: Éditions du Cercle de la Librairie, 1994.

CONSEJO DE COOPERACIÓN BIBLIOTECARIA. Grupo de Trabajo de Selección Bibliográfica Cooperativa. *Pautas para establecer una política de colecciones en una biblioteca pública.* Ministeri de Cultura, 2010.

Directrius IFLA/Unesco per al desenvolupament del servei de biblioteca pública. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2002.

Grandes lignes directrices d'une politique documentaire de développement des collections à partir du modèle «Conspectus». La Haia: IFLA, 2001.

GAUDET, Françoise; LIEBER, Claudine. *El expurgo en la biblioteca.* Madrid: Anabad, 2000.

LEE, Sul H. *Collection development in the electronic environment: shifting priorities.* Nova York: The Haworth Press, 1999.

Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya, 1994.

NIETO, Javier; VILAGROSA, Enric. *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008). Comunicació presentada a les 11es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació de Barcelona, 22 i 23 de maig de 2008. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació: Diputació de Barcelona. Xarxa de Municipis.

Public library collection development in the information age. Nova York: The Haworth Press, 1998.

Recursos informatius

Acqweb's: library & information science resources: collection development sites. <http://www.acqweb.org/lis_cd.html> [Consulta: 27 de novembre de 2012]

Australian Libraries Gateway. A Guide to the collection assessment process. <<http://www.nla.gov.au/libraries/help/guide.html>> [Consulta: 27 de novembre de 2012]

Dartmouth College Library. Collection Development Policy Guidelines. <<http://www.dartmouth.edu/~library/collprog/cdp/cdpguidelines.html?mswitch-redirect=classic>> [Consulta: 27 de novembre de 2012]

Morton Grove Public Library's. Collection Development and materials selection policy. <<http://ntrls.org/policies/MortonGrovePublicLibrary.pdf>> [Consulta: 27 de novembre de 2012]

Panorámica de la edición española de libros de 2011. <http://www.mcu.es/libro/docs/MC/Observatorio/pdf/panoramica_2011.pdf> [Consulta: 27 de novembre 2012]

Annexos

Annex 1. Estudi de l'ús de préstec del fons actual de les biblioteques

L'anàlisi de l'ús del fons actual de les biblioteques s'ha fet per poder conèixer les necessitats dels usuaris de les biblioteques públiques. L'estudi ha extret unes dades de mostra de diferents biblioteques sobre el mateix grup de fons i en el mateix període. A continuació s'exposa la metodologia utilitzada.

Les dades estadístiques

S'han recollit les dades de fons i de préstec de les biblioteques per grups de signatura de l'any 2010.

Aquestes estadístiques han permès observar el pes de cada temàtica dins el volum total de la col·lecció i l'ús de préstec de cadascuna.

També s'han considerat les dades globals de préstec per matèries i formats de totes les biblioteques.

S'han escollit les dades del fons total, i no del fons disponible per al préstec, perquè es volia obtenir les proporcions de cada àrea del fons respecte del fons total. Tot i així, per a la interpretació correcta d'aquestes dades, el factor exclòs de préstec també s'ha tingut en compte.

S'han exclòs els grups de signatura corresponents a MM, BD, CD-ROM, jocs per a consoles i revistes, ja que a les estadístiques es valoren números o exemplars. Els recursos electrònics tampoc no s'han tingut en compte.

Les biblioteques

S'ha escollit una biblioteca de mostra de cada mòdul. Les biblioteques de la mostra han estat:

- L0: Avinyó
- P00: Sant Feliu Sasserra
- L1: Martorelles
- P0: Arenys de Munt
- L2: Montmeló

- P1: Gavà - Marian Colomer
- L3: Berga
- P2: Badalona - Sant Roc
- L4: Ripollet
- P3: Santa Coloma de Gramenet - Can Peixauet
- C1: Vic i Sant Joan Despí
- C2: Manresa i Barcelona Carmel - Juan Marsé
- C3: Barcelona - Jaume Fuster
- C4: L'Hospitalet de Llobregat - Tecla Sala

La col·lecció

S'han tingut en compte totes les temàtiques que s'utilitzen en les estadístiques per grups per signatura. Les agrupacions d'aquestes signatures de llibres, CD i DVD són:

- Fons de llibres
- Fons de CD
- Fons de DVD
- Fons general
- Fons infantil
- Fons de ficció llibres
- Fons de no-ficció llibres

S'ha comptabilitzat les agrupacions de signatures següents:

Documents fons general

- Llibres fons general de ficció i no-ficció (signatures 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 91, 92, C, N, JN, N8, T8, P8)
- CD (signatures CD0, CD1, CD2, CD3, CD4, CD5, CD6)
- DVD de ficció i de no-ficció (signatures DVD a-z, DVD 0-9)

Documents fons infantil

- Llibres infantils de ficció i no-ficció (signatures I0, I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I91, I92, IN, IT, IP, IC, I*, I**, I***)
- CD adreçats a infants (signatura CD7)
- DVD infantils de ficció i de no-ficció (signatures IDVD a-z, IDVD 0-9)

Llibres

- Llibres adreçats al públic adult i al públic infantil de ficció i no-ficció (signatures 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 91, 92, C, N, JN, N8, T8, P8, I0, I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, IN, IT, IP, I9, IC, I*, I**, I***)

Audiovisuals

- CD adreçats al públic adult i al públic infantil (signatures CD0, CD1, CD2, CD3, CD4, CD5, CD6, CD7)
- DVD adreçats al públic adult i al públic infantil (signatures DVD a-z, DVD 0-9, IDVD a-z, IDVD 0-9)

Ficció

- Llibres de ficció adreçats al públic adult i al públic infantil (signatures C, N, JN, P8, T8, N8, IC, I*, I**, I***, IP, IN, IT, I a-z).

En la categoria ficció no s'han considerat els DVD ni els CD.

No-ficció

- Llibres de no-ficció adreçats al públic adult i al públic infantil (signatures 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)

En la categoria no-ficció no s'han considerat els DVD ni els CD.

Treball estadístic

Primer s'han enregistrat les dades de fons i préstecs de les biblioteques de la mostra.

De cada biblioteca s'ha obtingut els fons o préstecs totals de cada grup de signatura i els percentatges que aquest fons representa respecte del:

- fons total de la biblioteca
- fons de cada suport documental (llibres / CD, DVD)
- fons per a públic infantil/adult
- fons de llibres de ficció/no-ficció

Després s'han relacionat les dues dades a partir de la fórmula Labre-Dousset,³ que utilitza els préstecs per definir el repartiment del fons de la biblioteca en les seves àrees. D'aquesta manera s'obté el fons total que hauria de tenir cada àrea en funció de l'ús que se'n fa mitjançant el préstec.

És important remarcar que la informació obtinguda a partir de l'aplicació d'aquesta fórmula no és l'única dada que s'ha utilitzat per establir el repartiment del fons; s'han tingut en compte molts altres factors (quines àrees estan especialment afectades pel fons exclòs de préstec, quina és la missió i la voluntat de servei de les biblioteques, de quina manera l'ús del fons està afectat per la seva dotació...).

3. Per obtenir el volum de cada àrea del fons, es multiplica el fons general de la biblioteca pels préstecs anuals dels documents d'una àrea i tot plegat es divideix pels préstecs anuals del fons general de la biblioteca. La fórmula és a: Bertrand CALENGE, *Les politiques d'acquisition*, París, Éditions du Cercle de la Librairie, 1994.

Resultats

A grans trets, i com a resultat d'aquesta anàlisi, es destaca, respecte del fons actual de les biblioteques:

1. La necessitat que les biblioteques més petites tinguin un fons més ric de ficció i un fons de no-ficció més general, atès que es poden nodrir d'altres biblioteques per a aquelles matèries d'interès més concret.
2. La necessitat de donar un tractament diferenciat a cada mòdul de biblioteques i els bibliobusos.
3. La necessitat d'augmentar el percentatge de manteniment en els suports audiovisuals i concretament dels DVD, ja que la rotació d'aquest suport és molt alta. La col·lecció inicial, en canvi, té el gruix important de fons en llibres ja que la representació bàsica del coneixement així ho requereix.

Annex 2. Bibliografia bàsica

Taula 20. Percentatges per suports

Bibliografia bàsica BP, BM, BG						
	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
Total llibres	6.265	81	14.398	81	27.827	84
Total CD	953	13	2.454	14	3.518	11
Total DVD	490	6	937	5	1.561	5

Taula 21. Percentatges llibres/audiovisuals

Bibliografia bàsica llibres/audiovisuals						
	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
Llibres	6.265	81	14.398	81	27.827	84
Audiovisuals	1.443	19	3.391	19	5.079	16
Total	7.708	100%	17.789	100%	32.906	100%

Taula 22. Percentatges fons general/fons infantil

Bibliografia bàsica fons general/fons infantil						
	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
Adult	5.687	74	14.131	79	26.723	81
Infantil	2.021	26	3.658	21	6.183	19
Total	7.708	100%	17.789	100%	32.906	100%

Taula 23. Percentatges llibres fons general/llibres fons infantil

Bibliografia bàsica llibres fons general/llibres fons infantil						
	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
General	4.551	73	11.243	78	22.346	80
Infantil	1.714	27	3.155	22	5.481	20

Taula 24. Percentatges per signatura

	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
0. Obres generals	154	2,0	330	1,9	581	1,8
1. Filosofia i psicologia	304	3,9	632	3,6	1.064	3,2
2. Religió	84	1,1	222	1,2	441	1,3
3. Ciències socials	422	5,5	1.373	7,7	2.456	7,5
4. Filologia	260	3,4	454	2,6	841	2,6
5. Ciències pures	320	4,2	749	4,2	1.185	3,6
6. Ciències aplicades	700	9,1	1.656	9,3	2.770	8,4
7. Art i esports	526	6,8	1.145	6,4	2.746	8,3
8. Literatura	68	0,9	264	1,5	580	1,8
N8. Narrativa	30	0,4	153	0,9	316	1,0
P8. Poesia	31	0,4	343	1,9	989	3,0
T8. Teatre	13	0,2	171	1,0	369	1,1
9. Història	237	3,1	633	3,6	1.277	3,9
91. Geografia	363	4,7	674	3,8	1.244	3,8
92. Biografies	106	1,4	227	1,3	629	1,9
N. Novel·la	325	4,2	1.168	6,6	3.132	9,5
JN. Novel·la juvenil	294	3,8	488	2,7	925	2,8
C. Còmics	166	2,2	340	1,9	504	1,5
MM. Material multimèdia	99	1,3	172	1,0	248	0,8
LF. Lectura fàcil	49	0,6	49	0,3	49	0,1
Infantil coneixements	573	7,4	1.116	6,3	2.124	6,5

IC. Còmics	146	1,9	264	1,5	395	1,2
I*. Fins a 7 anys	586	7,6	1.012	5,7	1.734	5,3
I**. De 8 a 10 anys	261	3,4	474	2,7	707	2,1
I***. D'11 a 12 anys	148	1,9	289	1,6	521	1,6
CD0. Música tradicional	178	2,3	403	2,3	696	2,1
CD1. Jazz	117	1,5	259	1,5	352	1,1
CD2. Pop i rock	250	3,2	565	3,2	837	2,5
CD3. Música clàssica	187	2,4	697	3,9	1.054	3,2
CD4. M. experimental	50	0,6	95	0,5	108	0,3
CD5. Bandes sonores	84	1,1	256	1,4	274	0,8
CD6. No musicals	7	0,1	24	0,1	29	0,1
CD7. Música infantil	80	1,0	155	0,9	168	0,5
DVD. Adult no-ficció	205	2,7	472	2,7	856	2,6
DVD. Adult ficció	3	0,0	8	0,0	11	0,0
DVD. Infantil	227	2,9	348	2,0	534	1,6
DVD. Musicals	55	0,7	109	0,6	160	0,5
Total	7.708	100	17.789	100	32.906	100

Taula 25. Percentatges per llengües

	B. petita		B. mitjana		B. gran	
	Fons	%	Fons	%	Fons	%
Català	2.842	36,87	5.882	33,07	9.981	30,33
Castellà	4.160	53,97	10.133	56,96	19.993	60,76
Altres llengües de l'Estat espanyol	4	0,05	19	0,11	49	0,15
Alemany	46	0,60	121	0,68	202	0,61
Anglès	421	5,46	998	5,61	1.557	4,73
Francès	43	0,56	159	0,89	274	0,83
Italià	42	0,54	126	0,71	251	0,76
Altres llengües del món	150	1,95	351	1,97	599	1,82
Total	7.708	100	17.789	100	32.906	100

Annex 3. Política de selecció de cada suport i matèria

Aquest document està pensat per fer el fons inicial i de manteniment de la col·lecció de les obres bàsiques i en cap cas no pretén donar els percentatges definitius que les col·leccions han de tenir quan siguin estables. La política de desenvolupament de la col·lecció l'estableix cada biblioteca.

En general, cal comentar tres aspectes importants:

- La diferència de representació de suports en la col·lecció inicial i en el seu manteniment, com s'exposa a continuació. Aquesta diferència ve donada per la necessitat de disposar d'un nombre important de títols de llibres per donar cabuda a una representació bàsica de totes les matèries i tots els nivells. El manteniment de la col·lecció està més lligat al sistema de novetats d'obres bàsiques i a la gran acceptació dels suports audiovisuals. A més, cal tenir en compte que la selecció final del manteniment la porten a terme les biblioteques, que poden, amb la seva selecció, orientar les seves col·leccions cap a percentatges diferents, en funció dels usuaris del seu entorn.
- La necessitat de donar un tractament diferent a les biblioteques en funció del mòdul per atendre millor realitats diverses.
- Els diferents objectius i necessitats dels bibliobusos fan que, d'una banda, no necessitin disposar d'una representació d'obres bàsiques perquè es nodreixen dels fons de les biblioteques a través del préstec interbibliotecari, i de l'altra, que el servei de préstec sigui una finalitat bàsica. Per aquests motius, les dades d'ús s'han aplicat de manera més global que a la resta de mòduls.

Comparació segons suports entre la col·lecció inicial i la de manteniment

Taula 26. Comparació segons suports entre les dues col·leccions

	Llibres inicial	Llibres manteniment	Música inicial	Música manteniment	DVD inicial	DVD manteniment
L1	87%	77%	8%	14%	5%	9%
L2, P1	87%	80%	8%	12%	5%	8%
L3, P2	87%	80%	8%	12%	5%	8%
L4, P3	88%	81%	7%	11%	5%	8%
C1, C2	88%	81%	7%	11%	5%	8%
C3, C4	88%	82%	7%	10%	5%	8%
Bibliobús	82%	68%	12%	18%	6%	14%

En general, en la col·lecció inicial els llibres tenen el pes més important de la col·lecció. Aquesta representació es perd a favor del material audiovisual en el manteniment, ja que les novetats discogràfiques i de DVD necessiten més espai a la col·lecció atès l'alt índex de rotació d'aquests documents. Un factor que cal tenir en compte és la dificultat pròpia del mercat del DVD per disposar d'un fons molt ampli de títols bàsics que sovint estan descatalogats quan es crea la col·lecció inicial.

En el manteniment és quan millor es poden atendre els increments de col·lecció tant de música com de DVD ja que hi ha més facilitat per disposar de les novetats que d'edicions retrospectives.

Llibres (format paper i digital)

Llibres fons general

0. Enciclopèdies, anuaris generals, periodisme, biblioteconomia, bibliografies, publicacions de societats i assaigs de la cultura i la ciència en general

Els fons inicials contenen una representació petita d'enciclopèdies generals en paper, obres que es deixen d'adquirir en el fons de manteniment. A les biblioteques petites i mitjanes, és a dir, des dels mòduls L1 fins a C1, s'adquireix una enciclopèdia en català i una en castellà. A les biblioteques dels mòduls C2, C3 i C4, s'adquireix una enciclopèdia en català, una en castellà, una en anglès i una en francès, així com una enciclopèdia temàtica per a adults i una per a infants en català i castellà. Pel que fa a

l'adquisició, les enciclopèdies en suport paper estan en revisió constant perquè se'n prioritza el format digital.

Les resta d'obres són obres d'història de la cultura, història del llibre i periodisme.

Taula 27 Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	1%	1%	2%	2%	2%	2%	2%	0%
Manteniment	1%	1%	1,5%	2%	2%	2%	3%	0%

1. Filosofia, parapsicologia, psicologia i ètica

En els fons inicials hi ha una forta representació de la història de la filosofia i de les obres dels filòsofs, obres que en el manteniment perden pes a favor de la psicologia (autoajuda, emocions, relacions personals, psicologia infantil i de l'adolescència, la mort i el dol) i la parapsicologia (astrologia o fenòmens paranormals), l'índex de préstec de les quals és molt elevat per l'interès creixent que desperten aquests temes i que tenen un mercat molt actiu.

Taula 27 Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	3,5%	3,5%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	2%
Manteniment	4,5%	4,5%	4,5%	5%	5%	5%	5%	2,5%

2. Religió i teologia

Les col·leccions inicials inclouen títols bàsics que és important que es trobin a cada biblioteca al marge de l'ús de préstec o de consulta a sala que tinguin. La col·lecció ha d'estar representada per uns títols bàsics de cada religió atenent el *Manifest de la de la Unesco de la Biblioteca Pública* i la aconfessionalitat de l'Estat.

La representació de la religió cristiana és més alta que la de la resta de religions. Tot i que es van introduint obres bàsiques d'altres religions per adaptar la col·lecció a les noves realitats socials, cal tenir en compte que la tradició religiosa en el territori és majoritàriament cristiana, i els títols bàsics d'aquesta religió ajuden a comprendre altres disciplines com ara l'art, la història o la música occidental atès el pes que ha tingut la religió al llarg de la història.

Taula 29. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	1%	1%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	0,5%
Manteniment	0,5%	1%	1%	1%	1%	1%	1,5%	0,5%

3. Ciències socials: sociologia, estadística, política, economia, dret, administració pública, assistència social, ensenyament, comerç, etnografia i folklore

S'ha de tenir en compte la necessitat de disposar d'un fons inicial ampli de les diverses disciplines ja que no tenen una dinàmica important de renovació. En el manteniment de la col·lecció, cal tenir una cura especial a actualitzar el fons sobre dret per tal de tenir-la permanentment actualitzada.

S'ha de tenir en compte que la producció editorial és molt desigual segons la matèria. Així doncs, els títols que es publiquen de pedagogia són molt superiors als de demografia o comerç, la qual cosa condiona tant la formació del fons inicial com el manteniment de la col·lecció.

Taula 30. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	5%	5%	7%	8%	8%	8%	8%	3,5%
Manteniment	4,5%	5%	6%	6%	6%	6%	6%	2%

4. Filologia i lingüística: diccionaris i gramàtiques, lectures graduades, qüestions generals de la filologia

Els percentatges de fons inicial i de manteniment estan molt igualats. Els fons inicials tenen una representació elevada de gramàtiques i diccionaris de totes les llengües europees, així com de les principals llengües asiàtiques. Els materials per a l'aprenentatge de llengües, presents també en els fons inicials, tenen un percentatge molt elevat en les adquisicions de manteniment a causa de la forta demanda.

Taula 31. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	3,5%	3,5%	3,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	1%
Manteniment	3,5%	3,5%	5%	5%	5%	5%	4,5%	3%

5. *Ciències pures: matemàtiques, astronomia, física, química, mineralogia, geologia, meteorologia, paleontologia i fòssils, ecologia, biologia, herència i evolució, origen de les espècies, botànica, zoologia*

És una de les àrees on hi ha un equilibri més gran entre dotació de fons inicial i fons de manteniment. Les diverses disciplines que la configuren tenen una funció més de formació acadèmica que de lleure, i la renovació del mercat editorial és molt baixa. Malgrat això, cal incidir en la renovació de temes una mica més dinàmics, com són l'ecologia, l'astronomia i la genètica.

Taula 32. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	4%	4%	5%	5%	5%	5%	5%	3%
Manteniment	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	3%

6. *Ciències aplicades: medicina, enginyeria, agricultura, cuina, transports, organització d'empreses, indústries, informàtica, bricolatge i construcció*

S'ha de tenir en compte les diferents casuístiques de les matèries que componen aquest àmbit. Així, si bé en els llibres de cuina, jardineria i construcció és suficient disposar d'un bon fons inicial amb un manteniment menor perquè la informació no queda desfasada, en el cas dels llibres d'informàtica, electrònica i fotografia, el plantejament ha de ser a la inversa, disposar d'un fons inicial bàsic i incrementar-lo amb el fons de manteniment, ja que contínuament surten noves edicions actualitzades.

Taula 33. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	9%	9%	9,5%	10%	10%	10%	10%	7%
Manteniment	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	8%

7. *Belles arts (arquitectura, urbanisme, escultura, ceràmica, dibuix, decoració, arts industrials, pintura, gravat, il·lustració, teatre, fotografia, cinema i música) i jocs, oci i esports*

En aquesta àrea el fons inicial ha de contenir les obres bàsiques, i el manteniment ha d'anar incorporant novetats d'interès, ja que es disposa d'una gran producció editorial. Els llibres d'art són un tipus de fons que no té una actualitat immediata i manté l'interès al llarg del temps. Per aquest motiu, té un percentatge d'adquisició elevat en els fons inicials i inferior en el manteniment.

Els jocs i els esports tenen un comportament força diferent, tant pel que fa a la quantitat com pel que fa a l'ús, i necessiten una entrada de títols més constant.

Taula 34. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	8%	8%	9%	10%	10%	10%	10%	6%
Manteniment	7%	7,5%	8%	9%	9%	9%	9%	5%

8. Literatura

S'ha de tenir present que hi ha d'haver un percentatge important de la col·lecció inicial format per les obres d'autors clàssics, considerats en un sentit ampli. D'altra banda, és una matèria que tampoc no genera gaires obsolets i que l'edició de novetats per al manteniment és reduïda, motiu pel qual la diferència de percentatges és considerable.

En el manteniment de la col·lecció, cal tenir present que el 8 té un nombre de títols significatiu que arriben per SAB, sobretot de poesia i teatre. Tot i que hi ha uns criteris selectius, com a la resta de títols, per fer la tria, cal ser més restrictius en l'elecció de títols de poesia catalana i compensar-la en el manteniment amb la de títols de poesia en castellà quan s'elaboren els lots mensuals.

Taula 35. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	8%	8%	8%	8%	8%	8%	8%	2%
Manteniment	3,5%	3,5%	4,5%	4,5%	4,5%	5%	5%	2%

9. Història

Els percentatges es mantenen pràcticament igualats, ja que l'oferta de novetats editorials d'història és elevada. Malgrat això, la producció editorial de llibres d'història d'alguns països d'Europa i de la resta del món, especialment pel que fa a l'edició d'obres d'història d'Àfrica, Àsia i Oceania, és escassa.

Taula 36. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	3,5%	3,5%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	4,25%	3%
Manteniment	3%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	2%

9.1 Geografia, guies de viatges, relats de viatges i cartografia

La producció editorial dels llibres de geografia és molt diferent, si bé al mercat abunden guies i relats de viatges. De la resta de temes, la producció és molt menor i gairebé no hi ha novetats.

Encara que, d'acord amb les estadístiques de préstec, aquest número té una rotació molt alta (especialment pel que fa a les guies), l'oferta i la tendència del mercat actual no permet augmentar el percentatge respecte a la resta del fons sense fer adquisicions de duplicats. Per tant, s'haurà de dotar les biblioteques d'un fons inicial de llibres de geografia i dedicar el manteniment a l'actualització de les guies de viatge i dels atles, ja que aquesta informació queda desfasada ràpidament.

Taula 37. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	5%	5%	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%	5%
Manteniment	5%	5%	5%	5%	5%	5%	5%	4%

9.2 Biografies, heràldica i genealogia

La demanda d'aquest tipus d'obres és elevada, tot i que l'oferta de títols de qualitat és baixa i sovint costa trobar biografies de personatges rellevants.

Taula 38. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Manteniment	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	2%

N. Novel·les i gèneres narratius (novel·la, conte, narració...) creats en els segles XIX i XX

És el grup amb presència més alta en la col·lecció de llibres d'adults. Des de la Gerència de Serveis de Biblioteques, des de fa uns anys s'ha potenciat la compra de títols per a aquesta part de la col·lecció, i també des de les biblioteques, considerant-los una de les parts prioritàries quant a volum i ús.

L'aportació de la Gerència de Serveis de Biblioteques se centra, tant en els fons inicials com en els de manteniment, en obres bàsiques, i sovint en moltes de les novetats editorials que tenen una acceptació molt alta pels usuaris, però que no es poden considerar bàsiques. Aquests títols es deixen per a l'adquisició des de les biblioteques si aquestes ho consideren oportú i amb pressupostos propis. En els mòduls L1, L2, P1 i bibliobusos, els percentatges són més elevats, pel fet que s'intenta afavorir la ficció a les biblioteques més petites.

Taula 39. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	16%	16%	11,5%	10,5%	10,5%	10,5%	10,5%	19,5%
Manteniment	18%	16,5%	14%	14%	14%	12%	12%	20%

JN. Llibres d'imaginació per a adolescents d'entre 13 i 15 anys

També aquí els percentatges dels mòduls L1, L2, P1 i bibliobusos són més alts que a la resta, pel fet que s'intenta afavorir la ficció a les biblioteques més petites. Al manteniment, els percentatges es mantenen iguals. S'ha de tenir present que el fons de novel·la juvenil, com passa també en la novel·la, no és susceptible de ser retirat per obsolet i això contribueix a un increment regular d'aquesta part de la col·lecció.

Taula 40. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	4%	4%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	4%
Manteniment	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%

C. Còmics d'adults

L'interès que generen aquest tipus de llibres es veu correspost per una gran oferta editorial que permet una actualització constant de la col·lecció. Per aquest motiu i perquè són llibres de lectura ràpida, s'ha optat per donar al còmic adult un percentatge bastant alt en la col·lecció de manteniment a tots els mòduls de biblioteques, deixant per a la col·lecció inicial aquells títols bàsics de la història del gènere.

Taula 41. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	2%	2%	2%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	2%
Manteniment	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	3%

Llibres infantils

S'ha de tenir present, quant a la producció de llibres infantils, que els tiratges són molt curts, amb poques reimpressions de les obres (per tant, de seguida estan exhaurits), i que la producció és molt limitada, sobretot pel que fa als llibres de coneixement. Aquesta realitat condiciona l'establiment dels percentatges, perquè per molt que se'n vulgui augmentar la proporció, aquesta està condicionada per l'oferta existent. Segons dades de *Panoràmica de la edició espanyola de llibros*,⁴ durant l'any 2010 només un 11% de la producció de textos editats al llarg de l'any van ser infantils. Si s'afegeix que la majoria d'editorials fan l'edició dels seus llibres en les dues llengües (català i castellà), encara baixa més la quantitat títols infantils disponibles per a la seva compra.

Un altre aspecte que cal tenir en compte en el fons documental de la secció infantil són els llibres arribats pel SAB. Anualment, el fons de les biblioteques es veu incrementat amb els llibres procedents de l'ajut que atorga la Generalitat de Catalunya a la producció de llibres en català.

Infantil coneixements

I0/1 (enciclopèdies i filosofia), I2 (religió), I3 (ciències socials), I4 (diccionaris), I5/6 (ciències), I7 (art i esports), I8 (literatura), I9 (història, geografia i biografies)

Els percentatges dels llibres infantils de coneixements estan entre un 6% i 7% de la col·lecció inicial i entre un 5% i 6% en el manteniment. Les biblioteques més petites es doten d'un percentatge més alt a les dues modalitats, tal com recomanen *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008). Als bibliobusos s'augmenta fins un 8% i 13%, respectivament, atès les particularitats i necessitats d'aquests equips mòbils.

Taula 42. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	7%	7%	6%	6%	6%	6%	6%	8%
Manteniment	6%	6%	5%	5%	5%	5%	5%	13%

4. Vegeu la bibliografia.

Infantil ficció

La classificació existent respon a l'edat dels lectors als quals van destinats els llibres. D'aquesta manera, trobem: I* (llibres per a infants fins a 7 anys), I** (llibres per a infants de 8 a 10 anys), I*** (llibres per a infants d'11 a 12 anys), IC (còmics infantils), IN (narrativa), IP (poesia), IT (teatre), ILS (lectura fàcil) i IA/Z (llibres en les diferents llengües de l'Estat espanyol o estrangeres).

En els llibres de ficció infantil és potser on hi ha el major equilibri entre les dues llengües oficials (català i castellà) de totes les seccions de la biblioteca i, fins i tot, pot passar que hi predominin els llibres en català; aquest fet ve motivat pels llibres procedents del SAB.

I. Llibres per a infants de fins a 7 anys*

Tant en el manteniment com en la col·lecció inicial, els percentatges a les biblioteques petites i als bibliobusos és més alt que a les biblioteques més grans d'acord amb els estàndards d'adult/infantil que han de tenir les biblioteques i que es recullen en *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008). L'alta demanda de llibres per aquesta franja d'edat a causa de l'ús immediat que se'n fa obliga a mantenir un percentatge molt elevat d'adquisició tant en el manteniment com en els fons inicials.

Taula 43. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	9%	9%	7,5%	7%	7%	7%	7%	13%
Manteniment	9%	9%	8%	8%	8%	8%	7%	10%

*I**. Llibres per a infants de 8 a 10 anys*

Els llibres d'I** tenen una demanda menor que els d'I* per part dels usuaris, i també hi ha una menor oferta al mercat.

Com passa amb I*, el percentatge és major a les biblioteques petites i als bibliobusos.

Taula 44. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	4%	3,5%	3,5%	3%	3%	3%	3%	9%
Manteniment	4%	4%	3%	2%	2%	2%	2%	7%

*I***. Llibres per a infants d'11 a 12 anys*

Els percentatges d'I*** tant d'ús com de mercat són molt equilibrats.

A diferència d'I* i d'I**, les biblioteques tenen el mateix percentatge tant de manteniment com inicial. Tampoc no hi ha la diferència entre els diferents tipus de biblioteca, tret dels bibliobusos, per les seves característiques particulars i el major percentatge de fons infantil enfront del fons adult.

Taula 45. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	5%
Manteniment	2%	2%	2%	2%	2%	2%	3%	4%

Infantil còmics

Com en el còmic per a públic adult, hi ha una gran oferta editorial que permet una actualització constant de la col·lecció. En els fons inicials se seleccionen els títols considerats bàsics.

Taula 46. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	3%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	5%
Manteniment	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	6%

Música

El mercat i sobretot el consum de la música han patit moltes modificacions en els darrers anys: el desenvolupament de la música en línia i la descàrrega digital han modificat substancialment els hàbits de consum i, de fet, el pes de la música digital dins la indústria musical s'ha anat incrementant en els darrers anys. Això s'ha traduït en un descens del préstec dels fons musicals de la biblioteca pública, encara centrats gairebé exclusivament en el suport CD. La biblioteca haurà d'anar adaptant-se al consum digital de la música, ja sigui en *streaming* o en descàrrega (propietat o préstec). Tot i els canvis que experimentin els suports i el que la tecnologia pugui oferir, la biblioteca continua donant accés a la música i el paper del seleccionador pren més rellevància que mai.

CD0. Música tradicional

La música tradicional té un percentatge elevat perquè es pensa que és important que hi hagi representació de músiques de tots els orígens i la màxima representació de cantautors a les biblioteques tenint en compte el caràcter d'obres bàsiques que tenen les adquisicions que aporta la Gerència de Serveis de Biblioteques. Cal destacar la dificultat que ofereix el mercat discogràfic de selecció i compra de títols de fons bàsics, ja que hi ha poques empreses discogràfiques que mantinguin un catàleg estable de títols.

Taula 47. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	18%	18%	18%	18%	18%	18%	18%	15%
Manteniment	19%	19%	21%	21%	21%	24%	24%	19%

CD1. Jazz

Es considera important tenir una representació d'aquest estil musical per la influència que té aquest gènere en la música en general.

Taula 48. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	11%	11%	11%	11%	11%	11%	11%	8%
Manteniment	10%	10%	10%	12%	12%	12%	12%	10%

CD2. Pop i rock

Les dades d'ús mostren aquest número de classificació com el que hauria de tenir una representació més alta a la col·lecció. El mercat discogràfic també va en aquesta tendència, ja que la producció discogràfica és molt alta i, a més, inclou molts àmbits musicals diferents.

Taula 49. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	28%	28%	28%	28%	28%	28%	28%	38%
Manteniment	37%	36%	36%	36%	36%	32%	32%	39%

CD3. Música clàssica

La representació de la música clàssica no es pot equiparar al seu ús ja que, malgrat que té unes xifres de préstec no gaire elevades, és bàsic que la col·lecció reculli una selecció àmplia d'obres bàsiques de música clàssica. Per aquest motiu, el fons inicial ha de contenir una representació important de compositors de la història de la música i el manteniment ha de ser més limitat d'acord amb el seu ús.

Els percentatges aplicats responen a la finalitat de mantenir una col·lecció bàsica tenint en compte una dotació més important a l'inici i un manteniment mínim d'aquest àmbit.

Taula 50. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	20%	22%	22%	22%	22%	22%	22%	15%
Manteniment	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%

CD4. Música experimental

A causa del seu caràcter experimental i innovador, la música de CD4 és minoritària, però de gran influència en músics d'altres gèneres. De la mateixa manera que els altres gèneres musicals, la col·lecció ha de contenir una representació proporcional d'aquest tipus de música.

El mercat discogràfic condiona i dificulta que es pugui mantenir aquesta presència a la col·lecció.

Taula 51. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	0%
Manteniment	2%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	0%

CD5. Música funcional. Bandes sonores

L'anàlisi del fons actual dona uns resultats propers a les xifres d'ús. El mercat discogràfic i la representació a la col·lecció tenen un bon equilibri.

Taula 52. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
Manteniment	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%

CD6. Enregistraments no musicals

D'enregistraments no musicals hi ha molt poca oferta al mercat. Malgrat això, es manté un percentatge mínim condicionat per les novetats editorials que es van editant.

Taula 53. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%
Manteniment	0%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	0%

CD7. Enregistraments per a infants

La música i els enregistraments per a infants estan condicionats pel mercat discogràfic, que no produeix gaires títols infantils de qualitat. Per aquest motiu, no es pot augmentar l'oferta encara que segur que també se n'incrementaria l'ús. La col·lecció actual està equilibrada entre la quantitat i l'ús que se'n fa.

Taula 54. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	L1	L2, P1	L3, P2	L4, P3	C1	C2	C3, C4	Bibliobús
Inicial	10%	10%	8%	8%	8%	8%	8%	14%
Manteniment	12%	10%	8%	6%	6%	6%	6%	12%

DVD

La Gerència de Serveis de Biblioteques compra DVD de ficció per a adults i infants, i DVD de no-ficció per a adults i infantils. Els percentatges queden establerts tant per a la col·lecció inicial com per al manteniment en un 40% de DVD infantils (inclou tant ficció com no-ficció), 40% de DVD d'adults de ficció i un 20% de DVD per a adults de no-ficció.

Annex 4. Tipus d'obra ficció/no-ficció

El tractament general de la ficció segueix les recomanacions de les directrius internacionals de dotar les biblioteques petites de més ficció per afavorir el préstec, i dotar les més grans d'un fons de més referència amb menys ficció pel seu caràcter més generalista.

Ficció llibres: literatura de creació (contes, novel·la, narrativa, poesia, teatre i còmic)

Se segueix una gradació entre mòduls de petit a gran que es correspon amb la gradació de més a menys ficció a la col·lecció. El manteniment és bastant semblant a la col·lecció inicial a les biblioteques dels mòduls L1, L2 i P1.

Taula 58. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	Ficció inicial	Ficció manteniment
L1	46%	45%
L2, P1	46%	40%
L3, P2	39%	38%
L4, P3	36%	36%
C1	36%	36%
C2	36%	35%
C3, C4	36%	35%
Bibliobús	59%	53%

No-ficció llibres

La part de col·lecció dedicada a la no-ficció és més gran com més gran és la biblioteca, tal com apunten les directrius internacionals. En el cas dels bibliobusos, gairebé arriba a la meitat del fons. La resta de biblioteques tenen una gradació de petita a gran i de menys a més fons de no-ficció. El manteniment és semblant a l'aportació inicial a

les biblioteques més grans i inferior en els mòduls de les biblioteques més petites, atès que aquestes han de tenir una part de ficció més important a la col·lecció. De fons de no-ficció han de tenir una col·lecció bàsica, però poden utilitzar els fons de les biblioteques centrals comarcals i de districte.

Taula 59. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	No-ficció inicial	No-ficció manteniment
L1	54%	55%
L2, P1	54%	60%
L3, P2	61%	62%
L4, P3	64%	64%
C1	64%	64%
C2	64%	65%
C3, C4	64%	65%
Bibliobús	41%	47%

Annex 5. Nivell general/infantil

Els percentatges establerts segueixen les recomanacions d'*Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008).

Fons general: tots els documents llibres i audiovisuals destinats al públic adult. Aquest fons és més gran que la part infantil, tal com es recull en el quadre següent. Els percentatges són iguals tant en el manteniment com en els fons inicials.

Fons infantil: tots els documents llibres i audiovisuals destinats al públic infantil. Segons el que recomanen *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya* (2008), a les biblioteques més petites els correspon un fons infantil del 25%; a les mitjanes, un fons infantil del 22%, i a les grans, un fons infantil del 20%. Els bibliobusos tenen el major percentatge dedicat a infantil, ja que tenen uns usuaris majoritàriament infantils.

Taula 60. Percentatge respecte de la col·lecció completa

	Fons general inicial	Fons general manteniment	Fons infantil inicial	Fons infantil manteniment
L1	75%	75%	25%	25%
L2, P1	75%	75%	25%	25%
L3, P2	78%	78%	22%	22%
L4, P3	80%	80%	20%	20%
C1	80%	80%	20%	20%
C2	80%	80%	20%	20%
C3, C4	80%	80%	20%	20%
Bibliobusos	64%	54%	36%	46%

Annex 6. Política d'esporgada

Política d'esporgada

L'esporgada s'ha de preveure dins de la política general de desenvolupament de la col·lecció de cada biblioteca.

La renovació constant que han de tenir les col·leccions implica no solament l'entrada de nous fons, sinó també la retirada de les obres contingudes.

Entenem per *esporgada* l'operació tècnica, feta amb criteris prèviament establerts, d'avaluació crítica de la col·lecció, amb la finalitat de retirar exemplars per adequar-la a les necessitats de la comunitat a la qual la biblioteca dóna servei. No ha de ser una acció aïllada, sinó que cal fer-la periòdicament i sistemàticament.

Cal que partim del principi que moltes biblioteques tenen característiques comunes, però que també en tenen de pròpies que les diferencien de la resta i, per tant, allò que pot ser vàlid per a un equipament pot no ser aplicable a un altre. No és el mateix si parlem d'una biblioteca cap de comarca o central de ciutat que si es tracta d'una biblioteca de proximitat o local. Les primeres han de ser un referent dins del seu territori i han de tenir una política de conservació més àmplia.

És necessari, doncs, que cada biblioteca estableixi i redacti el seu propi pla d'esporgada on se'n recullin les raons, l'objecte i els objectius.

Raons per procedir a l'esporgada

Les més destacades són:

- Per manca d'espai.
- Per millorar l'actualitat i la qualitat de la col·lecció.
- Per millorar-ne l'accessibilitat.
- Per renovar la imatge, tot eliminant documents deteriorats.
- Per trasllat o ampliació de l'equipament.

Documents objecte de l'esporgada

Hi ha tres seccions que no poden ser objecte d'esporgada: la col·lecció local, els fons patrimonials (editats abans de 1958, data en què entra en vigor el Dipòsit Legal)⁵ i els fons especialitzats.

La biblioteca decidirà segons el seu criteri si s'ha de fer de tots els fons, d'una part (revistes, fons de referència...), de determinats formats (VHS, cassetts...), etcètera. En cada cas s'hauran de considerar les seves característiques particulars.

Formulació de l'objectiu de l'esporgada

Cada biblioteca ha de definir els seus propis objectius per a la retirada de documents d'acord amb les raons plantejades i aplicades als documents objecte de l'esporgada.

Pla de treball

És l'organització pràctica per garantir una bona esporgada. S'han de preveure diversos factors que hi intervindran:

- El personal que ha de dirigir el procés d'esporgada ha de tenir criteri i experiència professional, així com un complet coneixement de la biblioteca i del seu entorn. Pot estar assessorat per especialistes en temes determinats.
- L'espai físic de què es disposa per dur a terme el procés.
- Quan és el moment més adequat, per no interrompre altres processos i serveis que la biblioteca té en marxa. És bàsic que el procés entre la selecció, la retirada i la donada de baixa del catàleg de cada document es faci en un període de temps reduït per tal de mantenir la màxima consistència del catàleg col·lectiu.
- L'establiment d'una metodologia de treball que sigui pràctica on es recullin els criteris que cal establir per a cada temàtica i format (l·listes d'inventaris, de documents per temes i per formats...) i que han de ser compartits per totes les persones que intervenen en el procés.
- La formulació dels indicadors que s'utilitzaran per a l'avaluació posterior.
- Cal que tot el personal, els usuaris, així com els responsables municipals, n'estiguin informats perquè tothom pugui saber el que s'està fent, l'abast de l'esporgada, els motius i els criteris aplicats.
- És recomanable que la biblioteca disposi d'un pressupost per a la reposició d'obres bàsiques i per cobrir les llacunes temàtiques que es puguin produir amb l'esporgada dels documents que es donen de baixa.

5. Reial decret 1957 de dipòsit legal; Llei 16/1985 del patrimoni històric espanyol; Llei 4/1993 del sistema bibliotecari de Catalunya.

Criteris d'esporgada

Decidits els fons que han de ser revisats, les biblioteques han de formular els criteris que cal utilitzar. Poden ser:

- Criteris objectius, aquells que es poden mesurar amb quantitats i dates.
- Criteris subjectius, aquells que dependran de la interpretació i el coneixement intel·lectual del personal encarregat de l'esporgada.

Criteris objectius

Materials

- Estat físic dels documents
Els materials en males condicions físiques dificulten l'ús dels documents i distorsionen l'aspecte general de la col·lecció.
Factors que s'han de tenir en compte sobre l'estat físic, en relació amb el desgast per l'ús i documents fets malbé:
 - Llibres i publicacions periòdiques: llibres subratllats i tacats, mutilacions dels exemplars. Atenció especial als llibres infantils.
 - Audiovisuals: pistes ratllades, desaparició de fullets, capsos trencades, etcètera.
- Presentació del material
Manca d'algun dels components de l'obra que fa que la part que tenim perdi sentit i valor, per exemple, desaparició del material d'acompanyament, tipografies antigues, etcètera.
- Suports documentals
Formats que han quedat obsolets o en desús (cassets, VHS, disquets i d'altres) per l'aparició de nous suports.

Quantitatius

S'apliquen amb la voluntat d'evitar la subjectivitat d'alguns criteris i d'agilitar el procediment. Es tracta d'identificar un o diversos criteris significatius i mesurar-los quantitativament.

- Freqüència d'ús o quantificació del préstec
La manca de préstecs en els darrers cinc anys pot ser un primer indicador per a l'esporgada. Aquest factor s'ha de combinar amb d'altres, com ara la data de compra del document, la temàtica i el tipus d'obra.
- L'antiguitat de l'obra
La informació continguda en els documents ha d'estar sempre actualitzada. Després de deu anys tot document és susceptible de ser revisat, excepte col·lecció local, fons patrimonials i fons especialitzats.

Alguns tipus de documents, però, tenen una vida més curta i s'han de retirar abans, perquè el seu contingut pot envellir ràpidament i la informació queda desfasada (anuaris, memòries d'entitats, lleis, llibres de ciència).

No podem aplicar els criteris quantitius de manera estricta, sinó que cal matisar-los amb altres criteris tant objectius com subjectius.

De redundància

S'apliquen per evitar l'acumulació d'informació continguda en més d'un document o format.

- **Material**
La duplicitat d'un títol, en el mateix suport o en diferents, així com la possibilitat de trobar-lo en biblioteques properes.
- **Intel·lectual**
En el cas de diferents edicions del mateix document, cal eliminar les més antigues. Disposar de la mateixa informació en altres documents, per exemple dins d'enciclopèdies, bases de dades, etcètera.

Criteris subjectius: intel·lectuals o qualitius

Són basats en els coneixements dels bibliotecaris que porten a terme el procés:

- **Adequació de l'obra a la política de la col·lecció de la biblioteca**
Avaluar el document perquè s'ajusti a les necessitats de la comunitat.
- **Actualitat de la informació**
L'actualitat de la informació varia en funció de cada matèria. L'obsolescència pot referir-se tant a la informació, com a la manera com es dona i els temes triats.
- **Manca de valor del document**
Això s'esdevé quan la qualitat de la informació és qüestionable per raons de temporalitat. S'aplicarà a aquelles obres que, circumstancialment, hagin perdut vigència.
- **Accessibilitat de la informació**
Es poden desestimar les obres altament especialitzades.
- **Criteris educatius**
La col·lecció ha de tenir una qualitat orientada a l'aprenentatge permanent dels usuaris, a la seva formació i educació, més enllà de l'ús del fons.
- **Criteris ètics**
Per garantir la llibertat intel·lectual dels nostres usuaris, mantindrem els documents polèmics representats de manera contrastada.

Cal utilitzar tant els criteris objectius com els subjectius a l'hora de fer l'esporgada. Els criteris no són excloents, sinó que se'n poden aplicar alguns o tots. L'ordre de prioritats l'ha d'establir cada biblioteca.

Consideracions generals

Recomanacions bàsiques per portar a terme l'esporgada per matèries i tipus de documents:

0. Obres generals

- Les obres de referència (enciclopèdies, diccionaris...) són bàsiques. Totes les biblioteques haurien de disposar de la darrera edició i retirar les que no estan actualitzades. Cal tenir en compte les versions en línia gratuïtes i/o contractades.

1. Filosofia

- Esporgar les obres menors d'autors clàssics i els autors secundaris de la història del pensament. Considerem autors imprescindibles aquells que es relacionen als manuals d'història de la filosofia i/o que formen part de la bibliografia bàsica elaborada pel Departament de Gestió de la Col·lecció.
- Revisar els temes que han perdut rellevància o interès amb el pas del temps. S'han de mantenir només les obres essencials de matèries que en el seu moment van estar molt de moda i van generar molta bibliografia (tarot, parapsicologia...).

2. Religió

- Mantenir les obres fonamentals de cada religió i esporgar les que són massa específiques sobre les diverses creences i rituals.

3. Ciències socials

- Anuaris: se n'ha de mantenir l'última edició actualitzada.
- Legislació i administració: les lleis queden obsoletes aviat. Per aquest motiu, cal retirar els documents de legislació no vigent encara que no es tingui l'edició actual. Poden provocar confusions.
- Ensenyament: mantenir les obres relacionades amb els plans d'educació vigents i la història de la pedagogia.

4. Filologia

- Diccionaris: els podem mantenir dins de la col·lecció fins que en tinguem una edició més completa i actualitzada o fins que el seu ús i estat material ho reclami. Cal ser especialment rigorosos amb la renovació i actualització dels considerats *normatius*, com ara el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans i el *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española.

- Mètodes d'aprenentatge d'idiomes: cal anar renovant-los per tal de tenir-los actualitzats, d'acord amb els índexs establerts per la Comunitat Europea, i amb els materials d'acompanyament nous.
- Lectures graduades d'idiomes: cal procurar mantenir la versió més actual dels títols clàssics, amb acompanyament àudio. Podem desestimar els duplicats més antics.
- Llibres de lectura fàcil: no s'ha de tenir en compte el criteri de redundància per poder donar resposta als diversos col·lectius d'usuaris de la biblioteca.

5. Ciències pures

- La mateixa naturalesa de la ciència implica que una idea, una hipòtesi o una teoria reconeguda per la comunitat científica té valor fins al moment en què és refutada per una altra que la millori o la superi. Cal, doncs, retirar les obres el contingut de les quals ja no és vigent.

6. Ciències aplicades

- Medicina: s'han de conservar les obres de referència i bàsiques, llibres d'anatomia i fisiologia. Revisar la redundància temàtica en els llibres de medicines alternatives, dietes...
- Informàtica: aquests tipus de llibres tenen una vida de curta durada ja que cada any surten versions noves dels programes informàtics. Per aquest motiu, s'han d'anar actualitzant i, alhora, esporgant les edicions anteriors a dos anys, tenint en compte les actualitzacions de les versions dels programes informàtics.
- Empresa i màrqueting: cal retirar els documents que, per raons de temporalitat, han perdut vigència.

7. Belles arts

- Mantenir les històries de l'art que siguin bàsiques i de referència dins de la col·lecció, sempre que estiguin en bon estat material. Podem conservar també els documents principals dedicats al col·leccionisme.
- Renovar periòdicament les obres de manualitats, de tècnica de pintura i de dibuix i de disseny, per adequar-les a l'estètica d'ara.
- Actualitzar les matèries que introdueixen canvis tecnològics, com ara la fotografia digital; les que canvien amb la pràctica social, com, per exemple, els esports, o les que incorporen nous artistes (pintors, fotògrafs, músics...).

8. Literatura

- S'ha de conservar l'edició més recent i en millor estat de les obres clàssiques i els estudis sobre aquests autors.
- Es poden esporgar les obres clàssiques d'autors menors.
- Els diccionaris d'història de la literatura i d'autors literaris s'han de conservar igualment.

9. Història

- Mantenir les obres bàsiques i de referència d'història universal, d'Espanya i de Catalunya.
- Renovar periòdicament les cronologies i els atlas històrics, per actualitzar-los.

9.1. Geografia i viatges

- Guies de viatge: com a recomanació, no s'ha de mantenir res anterior a tres anys, excepte en cas que contingui informació històrica important que no es pugui trobar en altres llocs. Una guia de viatges obsoleta és menys útil que la informació que podem trobar en revistes o a la web.
- Geografia i llibres sobre viatges: han de seguir les pautes generals de l'esporgada, ja que tenen un període de validesa més llarg.
- Atlas: s'han de renovar periòdicament. S'ha de posar una atenció especial als canvis geopolítics i s'han d'actualitzar sempre que hi hagi modificacions de fronteres.

9.2. Biografia

- Mantenir dins de la col·lecció les biografies col·lectives universals, d'Espanya i de Catalunya que siguin bàsiques i de referència.
- Esporgar les biografies dels personatges que han perdut vigència i no són rellevants.

Novel·la

- Retirar les novel·les que han perdut vigència i no són obres bàsiques.
- Mantenir a la col·lecció aquelles obres de bibliografia bàsica, encara que l'ús sigui reduït.
- Eliminar els duplicats, quan hagi disminuït la demanda que els va generar.

Còmics

- L'estat físic dels còmics és un factor important que cal tenir en compte durant l'esporgada.
- Cal considerar la conveniència de retirar els volums d'una sèrie consecutiva (molts *manga* ho són) quan ens en falta la majoria o tractar de completar-la.

Infantil

- Evitar posar en aquesta secció llibres d'adults que considerem obsolets i llibres d'adults duplicats que no siguin apropiats per l'edat i el nivell de lectura dels infants.

Infantil coneixements

- Aquest material s'ha de considerar amb els mateixos criteris que s'utilitzen per a les diferents temàtiques dels llibres per a adults.
- S'han de mantenir, sempre que el seu estat físic ho permeti, els llibres d'interès estacional o festiu (Nadal, Sant Jordi, Castanyada...), ja que cíclicament n'hi ha una gran demanda.

- S'ha de vigilar la simplicitat o idoneïtat dels continguts. A vegades, alguna cosa no és millor que res, en el cas que sigui obsolet o resulti inadequat.

Contes infantils / novel·la juvenil

- L'esporgada en la literatura infantil i juvenil ha de ser contínua. S'ha de reemplaçar i actualitzar la col·lecció amb materials nous i variats, que responguin als interessos i a les necessitats de la comunitat.
- En aquesta secció és important vigilar especialment l'estat físic dels llibres, ja que pel tipus d'enquadernació i presentació (amb elements per estirar, desplegable...) es fan malbé ràpidament. Cal retirar aquests exemplars malmesos i, depenent de la seva popularitat i qualitat, substituir-los per un nou exemplar.
- Reemplaçar els clàssics tradicionals periòdicament amb les noves edicions que surten al mercat i només conservar les que tenen un valor històric.
- Tenir una cura especial en les temàtiques i retirar els llibres que van estar de moda però que han perdut vigència (llibres basats en pel·lícules, programes televisius...). S'ha de prestar una atenció especial a les múltiples còpies o sèries de llibres que ja no té sentit conservar.

Audiovisuals

CD

- Encara que el primer criteri que cal considerar sigui l'estat físic del document, en podem establir d'altres en funció del contingut, com ara:
 - Col·leccions de regal, d'acompanyament de revistes..., moltes de les quals aguanten molt malament el pas del temps.
 - Discos recopilatoris de temporada amb escàs valor artístic.
 - Versions prescindibles d'obres importants del repertori clàssic.
 - Tots els enregistraments en cintes de casset, excepte els que només es troben disponibles en aquest suport (música del món àrab, africana, del Pakistan o de l'Índia...).
- D'altra banda, en el moment de decidir l'eliminació de documents poc o gens lliurats en préstec, s'ha de tenir present que un artista, una peça, una cançó o la interpretació d'obres caigudes en desús avui poden molt bé tornar a esdevenir d'actualitat al cap d'un temps.

DVD

- La revisió dels DVD ha de seguir el mateix procés que la resta de documents, malgrat que caldrà dedicar-hi un major nombre d'hores per jutjar-ne el contingut i la qualitat.
- En aquest tipus d'ítems, el criteri principal d'esporgada ha de ser el seu estat físic i l'ús. Els més utilitzats han de ser reemplaçats amb noves còpies depenent del seu historial de préstecs i l'interès de la comunitat.
- Un altre factor que s'ha de tenir en compte és, segons la seva classificació temàtica, la validesa de la informació d'acord amb els criteris establerts per a cada número de la classificació.

Publicacions periòdiques

- Es recomana esporgar les publicacions periòdiques que la biblioteca no vulgui conservar regularment, perquè ocupen molt d'espai. S'ha de tenir en compte els buidatges que cada biblioteca incorpora al catàleg.

Fons patrimonials, fons de col·lecció local i fons especialitzats

- Com ja s'ha dit al principi d'aquest document, els fons patrimonials, els de col·lecció local i els fons especialitzats no estan subjectes a cap criteri general d'esporgada a causa del seu valor patrimonial. Només es pot apuntar com a criteri de retirada una quantitat excessiva d'exemplars d'un mateix títol. En aquest cas, és aconsellable buscar altres ubicacions fora de la biblioteca. Ha de ser la mateixa biblioteca la que en decideixi la gestió.

Què cal fer amb els documents esporgats

Cal fer una diferència entre els documents que es conserven al magatzem i els que es retiren de manera definitiva de la biblioteca.

Documents que es guarden a la biblioteca

Els documents deteriorats i que tenen un valor especial per a la biblioteca es poden restaurar i tornar-los al prestatge. Cal fer una valoració dels desperfectes del document malmès, el cost econòmic de la restauració i el temps que es tarda a fer-ho.

Els documents de la sala que es decideix retirar, però que es considera que cal conservar, han d'anar al magatzem.

Documents que es retiren de la biblioteca

Abans de decidir la destinació final dels documents, cal fer un balanç en relació amb l'estat físic i el contingut.

- Els materials en mal estat i sense cap tipus de valor patrimonial s'han de llençar.
- Els documents desestimats per la biblioteca, però en bon estat, es poden oferir a altres biblioteques o institucions. S'han de tenir en compte els interessos locals i els fons especialitzats de les altres biblioteques de la XBM.

En tots dos casos cal segellar cada document com a donat de baixa el dia XX de l'any XXXX, donar-lo de baixa del catàleg i anul·lar-ne el codi de barres. Cal guardar les llistes de baixes anuals.

Donacions

La política de donacions de documents esporgats s'ha d'acordar, prèviament, amb l'ajuntament.

- Donacions a entitats

Es pot fer donació dels documents a altres biblioteques, associacions i entitats locals sempre que els documents hagin estat preparats degudament com a baixes. Abans de fer el donatiu cal conèixer bé la institució (objectius, finançament, els seus projectes immediats...).

- Donacions a particulars

Amb els documents esporgats es pot fer un mercat d'intercanvi o donació als usuaris, sempre que els documents hagin estat preparats degudament com a baixes.

Central de Préstec i Serveis Especials de la Generalitat de Catalunya

Aquest centre dóna servei a totes les biblioteques públiques de Catalunya, independentment de la xarxa a la qual pertanyen. Recull els obsolets de les biblioteques públiques prèviament relacionats. Per fer-ne ús, cal seguir els criteris per a l'acceptació dels fons obsolets establerts per la Central de Préstec i Serveis Especials (CePSE). Per a més informació:

<<http://biblioteques.gencat.cat>>

<cprestec.cultura@gencat.cat>

Destrucció

La destrucció es reserva per als documents que no es poden incloure en cap dels apartats anteriors. Es recomana l'ús d'empreses especialitzades en destrucció i reciclatge de paper. Cal consultar les normatives municipals.

Avaluació de resultats

L'avaluació ha de permetre saber fins a quin punt s'han aconseguit els objectius proposats a l'inici de l'esporgada i poder corregir, si es dóna el cas, la tècnica utilitzada.

L'esporgada és un bon moment per detectar buits documentals existents a la col·lecció i desequilibris entre seccions i suports, i pot ajudar a redefinir la política de desenvolupament de la col·lecció de la mateixa biblioteca.

Indicadors útils per a l'avaluació de la col·lecció:

- El nombre de documents donats de baixa.
- El tipus de documents retirats.
- La taxa d'eliminació (la relació entre les baixes i el fons de la biblioteca).
- La taxa de renovació (la relació entre les adquisicions i les eliminacions).

Indicadors que s'han de tenir en compte per a l'avaluació del procés d'esporgada:

- Qüestions econòmiques.
- Qüestions de personal, previsió d'efectius humans.
- Qüestions de temps, escollir el moment més adequat per al funcionament de la biblioteca.

Si l'esporgada s'ha plantejat com una acció puntual, és a dir, no periòdica, finalment caldrà avaluar l'ús de la col·lecció després de l'esporgada comparant-lo amb l'ús anterior per comprovar si han augmentat el préstec i la consulta, així com si s'ha incrementat el nombre d'usuaris.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Presidència

Gerència de Serveis de Biblioteques

Comte d'Urgell, 187

08036 Barcelona

Tel. 934 022 545 · Fax 934 022 488

gs.biblioteques@diba.cat

www.diba.cat/biblioteques